د ملا امیر دیوان

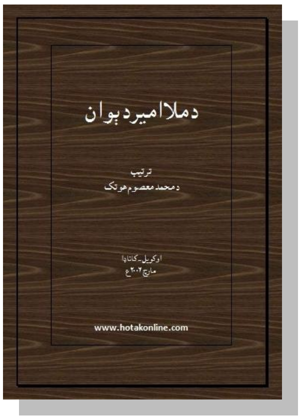

ترتیب

د محمد معصوم هوتک

اوکویل ـ کاناډا
مارچ ۲۰۰۶ ع

www.hotakonline.com
Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملاامیراودېوان يې

دملاامیرددېوان دغه نسخه ،چي مادچاپ له پاره تیاره کړه ، ماته د ۱۳۲۵ ش کال په سر کي په کندهارکي لاس ته راغله اوترکتلووروسته يې راته څرګنده سوه چي دانسخه داروانباد حاجي دوست محمدبرېښ له کتب خانې راوتلې وه[1] .حاجي صاحب مرحوم پخپل قلم ځای ځای د شاعرنوم دنومړي خطي نسخې پرڅنډوکښلی و[2].

دملاامیردېوان دحجم له مخي وړوکی دېوان دئ او(۸۰) غزلي او نظمونه لري خودالفبې دتولوپټيوغزلي پکښې سته . دیای پانې يې د (یاء) ردیف ته رسېدلي دي خوځوپانې يې کنډودي . مادانسخه تر موندلوځومیاشتي وروسته دزېري په جریده (د۱۳۲۵ ش کال ۹ ــ ۱۰ ګڼه) کي معرفي کړه اودهغي لیکني لنډیزدلته مکرر رانقلوم:

---

[1] حاجي دوست محمدبرېښ دسراج الملت والدين اميرحبيب الله خان دپاچهۍ په دوهم کال (۱۲۸۲ش) په کندهارکي زېږېدلی اوداظاهرشاه دپاچهۍ په شپږدېرشم کال(۱۳۴۸ش) په کندهارکي وفات اوپخپله پلرنۍ هديره کي ښخ دئ. پلاريې قيام الدين خان اونيکه يې محمديوسف اخوندزاده نومېدی. دحاجي دوست محمدبرېښ پېشه سوداګري وه اودخورلسمي هجري شمسي پېړۍ په دېرشموکلونوکي يې د کندهار د شاه بازارپه ختيځه راسته کي دپوښلي چارسوشمال ته دخارجي بوټونوپلورنځی درلود. حاجي صاحب په پښتوژبه دنثرپه برخه کي قلم چلاوه اويوه غني کتابخانه يې درلوده چي دپښتووپارسي وعربي ژبو خطي نوادريې پکښې خوندي کړي وو. دده کتابتون په کندهارکي داروانباد محمدحليم سليمي (۱۳۸۴ ش مړ) ترکتابتون وروسته دخطي نسخودکيفيت اوکميت له درکه مشهوره کتابخانه وه . دبايزيدروښان نوې موندل سوې رساله ، چي دعلم درسالې په نامه په ۱۳۶۴ ش کال داروانبادسرمحقق دوست شينواري په سريزه او سمون په کابل کي خپره سوه ، دحاجي دوست محمدبرېښ له کتابتون څخه راوتلې وه . دحاجي دوست محمدبرېښ زوی نوراحمدبرېښ هم دپښتو ژبې ليکوال او دطلوع افغان اخبارپرکاره قلمي همکارو. نوراحمدبرېښ په ځواني کي مړسو (دی بايدله اروانبادپوهاند ډاکټرنوراحمدبرېښ سره مغالطه نه سي) .

[2] زه (هوتک) دنومړي ليک دده دکتابتون دنورونسخودکتلوله خاطره پېژنم اوزماپه کتابتون کي دحاجي دوست محمدبرېښ په قلم داخونددرويزه دمخزن الاسلام ځيني برخي سته چي دخپل کتابتون ديوې نسخې اوداروانبادسليمي دکتابتون دکومي نسخې ترمقابله کولووروسته يې يادابنت کړي دي . دحاجي صاحب مرحوم ليک په نسبتاً ښکلوخطونوکي راتلای سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملاامیردخورلسمي هجري قمري پېړۍ په سرکي په کندهارکي يوله هغوشاعرانوڅخه و ، چي مردف دېوان يې درلود اوشعرونه يې دخلکو خولوته لوېدلي وو. هسي خوپه پښتنوشاعرانو کي مـــورېد (امير) او (اميرمحمد) په نامه ځوتنه پېژنو،خوپياوړي محقق پوهاند عبدالشکور رشاد د پښتانه شعراء په دريم ټوک (۸۲۷ مخ) کي د امير په نامه يوشاعرمعرفي کړی دئ ، چي زموږتربحث لاندي ملاامیرسره يې ځيني ګډ وجوهات سته . دی ليکي :" اميرپه ختهٔ پوپلزی و ، د کندهاردتلوکان[3] په کلي اوسېده دده دپښتو مردف دېوان شته او د پارسو اوعربي دېوانونودلرلوپه باب يې هم خبري کيږي .... دده ژوند د ۱۲۹۱ هـ ق کال[4] په حدودو کي ټاکلای شو اوعمريې تر۹۵ کالو پوري رسېدلی دي . له دېوانه ئخه يې معلومېږي ، چي د ژوند وروستي کلونه يې په ګرش (هيلمند) کښي تيرکړي دي".

ددغي ليکني په استناد د ((فرهنګ زبان و ادبيات پښتو)) محترم مولف هم دده يادونه کړې ده. په پښتانه شعراء کي دامير دکلام د (ی) رديف څلور پښتو بيتونه خوندي دي . زه په غوڅه توګه حکم نه سم کولای ، چي (امير)او (ملاامير) به يو سړی وي. د (امير) په باب خو لوی محقق پوهاندرشادليکي ، چي ظريفه او شوخه طبعه يې درلوده. د ملاامیرپه دېوان کي مادظرافت اوشوخۍ صريحه نمونه ونه موندله . خو دعصر او وخت نزدېوالي اود اوږده عمر تېرول او د ملاامیرپه

[3] تلوکان دکندهاردپنجوايي ولسوالۍ مربوط کلی دئ،چي دکندهار ښار لويديځ لورته پروت دئ. شاوخوايې دانګوروباغونه دي. دپښتواوفارسي ژبي شاعراو د تاليفاتوڅښتن ساګزی ملاحسن اخوند (۱۱۷۷ـ۱۲۴۵ هـ ق) دهمدغه تلوکان دئ. فارسي دېوان يې چاپ سوی دئ.زما (هوتک) سره يې يوه ښکلې قلمي نسخه سته ، چي دهرات دنائب الحکومه سعدالدين خان د زوی عبدالعلي خان(خان آغا ؟) پـه پرمايښت د ((محمد رحيم الکوزي قندهاری الاصل ساکن هرات)) په قلم ليکل سوی دئ.

[4] دغه کال په پښتانه شعراء کي ۱۳۹۱ هـ ق راغلی دئ ، چي چاپي غلطي ده . دغه غلطي زما په پورتنۍ مقاله کي ، چي په (زيري) جريده کي خپره سوې ده ، بياتکرار سوې ده. د مقالې ترچاپ وروسته ما اوفاضل استاد په دې باب خبري هم وکړې او ماوعده ورکړه ، چي دغه غلطي به يو وخت سموم. دادئ اوس (اووه ويشتمه دمارچ ۲۰۰۲ ع) مي خپله ژمنه پوره کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دېوان کې د (نهرسراج ویالې) یادونه[5](۱) بیاهغه وجوهات دي ، چې ددوی ترمنځ شریک دي. د اوسنیو ماخذونو ، روایتو او دېوان څخه دا فیصله ګرانه ده ، چې ((امیر)) او ((ملا امیر)) به یوشاعروي. په هر صورت زه اوس دی د ((ملا امیر)) په نامه دموجوده دېوان له مخې تاسې ته درپېژنم اودېوان یې درته معرفي کوم. نوره څېړنه به راتلونکې ته پرېږدو . ګوندې داسې مواد لاس ته راسي ، چې ددې موضوع له سپینېدو سره مرسته وکړي.

زمادکتابتون په خطي نسخوکې دملاامیردیوان سته،چې نوم یې ((مخبر العشق جدیدی)) پرایښی دئ . دیوان مردف اودپای له خوانیمګړی دئ. دوروستۍ پاڼې رکاب یې (ځمامقصود) لیکلی دئ ، چې داکلمات دراتلونکې مخ دلومړي بیت شروع ده . نسخه پرعادي کاغذ په توره سیاهي لیکل سوې ده اودډېر بې سلیقې او بېسواده کاتب کارمعلومېږي. څرنګه ، چې دېوان نیمګړی دئ ، دکاتب نوم اود لیکلو کال یې نسته . ددېوان پرڅنډو خوځایه ۱۳۲۷ او یوځای ۱۳۲۸ کښل سوي دي. نه پوهېږم ، چې دابه دلیکلوکال یاکلونه وي که یا؟ د دېوان ټولې غزلې اتیاوو ته رسیږي اود(ی) ردیف هغه څلوربیته ، چې د پښتانه شعراء په دریم ټوک(۸۲۷مخ) کې خوندي دي ، ، دلته نسته. که (امیر) او (ملاامیر) یوشاعر وي ، نوښایي دغه بیتونه به په هغو پاڼوکې وي ، چې ضایع سوي دي. ددېوان پیل داسې دئ:

له بسم الله وروسته. هذا کتاب مخبرالعشق جدیدی.

نن مشغول سه په الحمد و پـــه ثنا　　په دهان کښې دي چلیږي ژبه ستا

[5] دنهرسراج دویالې یادونه زه پردې خبره دلیل بولم ، چې ملاامیرپه هیلمندکې هم استوګنه کړې ده او احتمالا په ((ګرش)) کې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هربنده لـــــــره لازم ثناګویي ده په قرآن کښې بیان کړی پاک مولا

++++

له دېوان څخه يې مادده دژوند په باب زیات مشخص ټکي ونه موندل. دامیرحبیب الله (۱۳۱۹ــ۱۳۳۷ هـ ق) یادونه یې خوځایه کړې ده:

دسراج المله والدین ښـــــــه دبدبه ده
ملاامیرده دوعاګوی[6] نه دفرنګ یم

اویا:

دېردي عـــــــــــمر دامیرحبیب الله وي
ترســـــایه لاندي ناست امتیان ستا محمده
تل مشغول دقندهار پــــــــــــه آبادي ده
اوس مشغول پـه نهرسراج نهراعلی محمده
نهرسراج به خدای معمورکه وخت نژدې دی
ملاامیرفقیردوعــــاګوی ده هرصبا محمده

دنهرسراج واله (ویاله) په ۱۳۲۵ هـ ق کال دهیلمند له رود څخه افتتاح سوه[7]

ددېوان د (ب) ردیف دیوې غزلې مقطع داسې ده:

دیارلس صدی هـــــــم شپږویشت کاله
ووتېرشوي ملاامیر بیان کوي له هره باب

---

[6] ((دوعاګوی)) باید دوې څپې ولوستل سي.
[7] حبیبي ــ عبدالحي پوهاند ــ دافغانستان تاریخي پېښلیک ــ ۲۲۲ مخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیارلس سوه شپږویشت هـ ق کال دامیرحبیب الله دپاچهۍ اووم کال دئ . له دې تولو خبروڅخه څرګندېږي ، چي دامیرحبیب الله دپاچهۍ دوران دملاامیر د شاعرۍ د اوج زمانه ده . په دغه وخت کي دی سپین ږیری دئ څکه وايي:

ملاامیرپه سپینه ږیره تل ژړاکړي
راشه زماپرغریبۍ وکړه پـوښتنه

++++

اشعاريې دده پرعلم او پوهې باندي شاهدي ورکوي. دتصوف خوايې درنه ده . اخلاقي شعرونه هم لري. له اشعاروڅخه يې معلومېږي ، چي ملاامیرپه سلوک کي دنقشبندیه طریقې پیرو دئ . دسلوک اوسیر پړاوونه داسي بیانوي:

دوحدت له باغه درخته راښکاره شوه
نه يې مثل پــــــه زمین لکه نشتر و

....

دتوحیدترسوزن ووزه که یکتا يې
که دوتا يې ځان یکتاکړه یک بشر

......

محبت دخدای نـــــــهال پرخپل زړګي کړه
اوبـــــــــــوه يې په چشمه د شـــریعت
اســــــــــــم ذات د زړه صیقل دسالکانو
تصفیه د زړه راځي پــــــــــــــــه طریقت
بیابه کشف و کــــــرامات درته حاصل شي
پوشیده لـــــــــره داحـــــــال د حقیقت
معرفت مي شناخت دخدای پرخپل طاقت ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

((ملاامیر)) تعریف کـــــــــــوي د معرفت
په دېوان کي يې يوه تقريبا بشپړه فارسي غزله اوڅوشير وشکر بيتونه سته. فارسي شعر يې د ټيټي سويې شعردئ او خوندورنه دئ. ٌ

+++++

+

دادهغي ليکني لنډيزو ، چي ماشل کاله وړاندي دکابل په زېري جريده کي خپره کړې وه[8](۱). تردې وروسته مي دديوان قلمي نسخه د چاپ له پاره تياره کړه. اودتيارسوي متن يوه برخه مي (د ٌ ق ٌ تررديفه) پخپل خط په يوه جلاکتاب کي پاکنويسه کړه اونورکارله ګران هيواد څخه دراوتلوله اسيته نيمګورپاته سو . دامتن اوخطي اصل يې له هيواده راته زماورکراچي ته راورساوه اومابيااله ځانه سره کاناډاته راووړ(۱۹۹۲ ع). سږکال مي دکاغذوله منځه دامتن راوايست له سره مي وکوت اوکمپيوټري چاري مي يې بشپړي کړې اودخپلو هغو ليکنو په تاخچه کي به يې کښېږدم، چي زماناچاپ آثاردچاپ په انتظار پکښېي پراته دي.

دنوي کتني په ترخ مي لازمه وبلل داڅوټکي نورهم پرخپله پخوانۍ ليکنه باندي ورزيات کړم:

ملاامیردمتوسطي درجې ملا ، دټيټي سويې شاعر، دلوړجوش و خروش مخلص سالک دئ اوپه سلوک کي دنقشبنديه طريقي لاروی دئ. دېوان يې له يوڅوغزلوپرته نورټول دسيراوسلوک مسئلوته وقف کړئ دئ اودتصوف غامض اوپېچلي موضوعات يې په ډېرساده

8 دنوموړي مقالې بشپړمتن زمادناچاپه اثرٌ کچکول ٌ په لومړي ټوک ۲۲ مخ کي خوندي دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعرکي بيان کړي دي .دده شعرله لويه سره هم فوق العاده ساده اوله هنري مزيته خالي دئ اوفني کمزورۍ،قافيوي نيمګړتياوي اودوزن ناهماهنګۍ يې دلوستونکي مخي ته دېري راځي،خودتصوفي اړخ زياتوب يې دشعري قابليت د نه وړتيا له امله دشعر خوند ورنګ نور هم ورپيکه کړئ دئ . ده ته خپل شعرکله کله دومره لوړښکاره سوی دئ چي وايي " پخته کار سالک " به يې په بيان پوهېږي (د " ن " رديف) خو حقيقت دادئ چي دده په شعرکي مفاهيم بيخي په ساده پيرايه کي بيان سوي دي .شاعرته دسيروسلوک اوطريقت پرورشوباندي ځان " بالغ " ښکاري اود " دستار " ترلوتمه لري (د " ع " رديف) خو ځای ځای بيا پخپله ورته ځان " ناقابل " ايسي (د " ف " رديف) . شاعردسلوک دلاري خطرات هم له پامه نه دي اچولي اودآيات وحديث په استشهاد وايي چي په طريقت تربل هرمسلک د" ملحدۍ " خطره ډېره ده(د " هـ " رديف) . دی دخطرځای هم دخپلي تجربې اوپوهي له مخي نويو سالکانوته ورښيي (د " ن " رديف) .

شاعر غواړي دځينو کلماتو په راوړلوسره خپله تواضع اوانکسار تمثيل کړي اودځان له پاره د(کمينه ، دون همته ....) کلمات کاروي خو ددغو کلماتو مروجي معناوي دعجزو انکسار ښکارندويي نه کوي ، بلکي استعمال يې دلاسه لا د شخصيت ددرناوۍ پله سپکوي.

دملاامیرپه دېوان کي ديولړتاريخي پېښويادونه سوي ده چي مايې دلومړي وارمعرفۍ په ليکنه کي مثالونه راوړي دي اوتاسي يې يوه برخه وړاندي ولوستل (دسراج الملت والدين اميرحبيب الله خان ، دکندهار دنايب الحکومه يادونه اودنهرسراج دوياليې دکيندلوکار) . ددي پر څنګ دی وطن ته دروسانودراتګ خبرداری اودهغوپه مقابل

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي دغزا اوجهادهځونه کوي (د ٌ و ٌ ردیف) چي مادهمدې متن په (۲۱) مخ(۱) حاشیه کي تبصره پرکړې ده.

دملاامیرشعري ژبه په عمومیاتوکي دلویدیځي لهجې ځانګړتیاوي لري اوپه خصوصیاتوکي بیادهیلمنداوروزګان دشاوخوا پښتنوژبه تمثیلوي . دی ځای ځای دشعري اړتیاله اسیته د کلماتو وروستي حرکتونه غورځوي او ٌ نعمتونه ٌ د ٌ نعمتون ٌ په شکل کاږي.

داوه هغه ټکي چي یادونه به یې دملاامیردشعرپه پوهېدلوکي مرسته وکړي.

محمدمعصوم هوتک
اوکویل ـ کاناډا
۲۷ مارچ ۲۰۰۶ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

نن مشـــغول شه پـــــــه الحمد و پـه ثنا
په د هـــــــــان کښي دي چلېږي ژبه ستا
هـــــربنده لـــــــــــره لازم ثناګويي ده
په قــــــــــــرآن کښي بيان کړې پاک مولا
صد د رود و صد ســـــــــلامه دي انعام وي
له ما خـــــــــــواره امتي پر خپل پېشوا
هــــــم پر آل هـــــم پر اصحابو دده باندي
هــــم پــــــــــــرواړه ګذشته وو انبيا
که ظا هـــــــــــرباطن الف شوې مردانه يې
په لباس د (ج) پــــــه پټ شې ســـــــرتپا[9]
که د(ز)نسبت دي و کـــــــــړو خپل نفس ته
پر د غـــــه تقصير همېش کـــــــــوه ژړا
ښه محکمه پيالـــــــــــه نوش د قناعت کړه
بې صبري ده بد بختي لـــــــــــــويه بلا
شفقت د فقيرو عـــــــــــــظ و نصيحت دی
زياتي نه لــــــــــــــري قدرت دضرب پر چا
را شـــــــــــه و نيسه محکم د ربار محکمه[10]
ځان ور ګـــــډ کـــــــــړه په مجلس د اوليا
هر ګناه لــــــــره زنګــــــــــونه پرزړګي دي
آئينه د زړه لــــــــــه زنګه کــــــــــړه صفا
که صادق يې يک بيني يک جهتي کــــــــړه
د تـــــــوحيد پر لار تــــــلای نه شي دوبين بيا

---

[9] سرتپا = سرترپا
[10] دانيم بيتی کټ مټ وليکل سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګمراهـــــــان دزمــــاني ترحساب تېردي
(ملاامیره) کناره شــــــه له هـــــــــــرچا

***

که ساقي راکه جــــامونه دکـــــــوثربیا
پـــــه کارنه لـــــــرم دنیاو سیم و زربیا
هست مي ستا په هست موقوف ده فضل وکړې
پرخپل هست باندي دهست وکـــــړه نظربیا
په نظردکامــــــــــــلانومي منظورکړې
معتکف دي ددربار یــــــــــــم هم ددربیا
ممکنات چي رب پیدا کــــــړه په قدرت خپل
دا هـــــــــــــمه دي نبناني دپیغمبربیا
هیڅ دحسن سیال (یې) نشته پـــــه دنیاکښي
سیالي نه که ستالــــــــه رنګه شمس قمربیا
چي پیدا یې ستالـــــــــه رویه کل اشیاکړه
پاک الله پرتاعـــــاشق ، تې[11] کړې اظهربیا
ودیدن ته دي محتاج شــــــــاه وګدای دي
که روزي مي ستادیدن شي پــــــه محشربیا
زه چي مست ورندانــــــــــــه دزماني یم
ډېرمستان رندانـــــــــــه دي ستاددربیا
عشق دي هسي سرګردان کړم په عـــــالم کښي
نه پوهېږم پــــــه خپل نفـــــــع و ضرربیا
بې صبري مي شوه غالبه ستاپــــه عشق کښي
قناعت پیاله که راکـــــــــــــړې پقدربیا
دهجران په اورمي مــــــــــه سیځه صنمه
(ملاامیر) که مـــــــــــفرح کړې په نظربیا

[11] تې=ته يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

صدقـــه شه صدقـــه شه دل وجـــان زما
تـــــردیدن وتــــردیدن دخپل جانان زما
یـــــودیدن وعاشقـــــانـــولره بس ده
همېشه دوی ثناخــــــوان دي دخوبان زما
منتـــــــظرورتـــــه ولاړدي بې اختیاره
که معـــــــمورشي په دیدن دګل ریحان زما
نه له سترګـــــوغائبېږي نه په سترګوبرابرده
لاردعقل نشته چي څرګندبه شي سبحان زما[12]
هیڅ تعلیم وعاشقـــــانـــــــوته نه شي
دواړه کــــــونه دي پرې ایښې پرجانان زما
شابس شابس دعــــــاشق پرهمت باندي
چي یک بین شــــو یک جهته پرمیدان زما
(ملاامیر)غــریب دوبین دئ تې[13] یکبین کړه
رب کــــریم ده هم رحیم ده هـــــم رحمان زما

***

چـــي طالب شــــــوم دمطلـــــــوب
په کـــال سلب شــــوم مســـــــلوب
هســــــي رنځ رابانـــــدي راغـــــــی
په مثـــــال لـــــــکه ایـــــــوب
دعشـــــــق دارنــــګ ســـــــخته زورده
بې بصرکئ[14] عشـــــــــق یعقــــــــوب
که معشـــــــــوق هرڅو جفـــــــاکـــړي

[12] ددې بیت څپې د غزلي دنوروبیتودڅپو پرپرتله زیاتي دي.
[13] تې = ته یې
[14] کئ = کړئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وعاشق ته وي مرغوب
عاشقان چي همېش ژاړي
بيماران دي په مقلوب
له دې رنځه به روغ نه شي
بې ديداره د محبوب
د عشق هسي غالب کار ده
خوار عاشق کاندي مغلوب
پخته کار عاشق هغه ده
چي خپل عشق کاندي محجوب
که مخلوق تې عشق ظاهر شي
نبه يې نه بولي کتُب
ربه عشق مي پوشيده کړې
هم پر شرق هم پر غروب
له نقصانه عشق نګاه کړه
نفس حاضره پر شمال هم پر جنوب[15]
ملا امير غريب بيان کوي له عشقه
په مثال لکه مرغه اخلي حبوب[16]

***

له کامله پياله نوش که په شتاب
پرهېزي شه له ګنا که اجتناب
خپل باطن کړه پاکيزه له هره خُبثه
ځان لايق کړه چي منظور شي دا حباب
بعضي خلګ په ظاهر ډېر آراسته وي
په باطن کي خباثت وي بې حساب

[15] دانيم بيتی څلورخپې زيات دئ
[16] حبوب = داني . جمع يې حبوبات دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بعضـــي خلګ په باطـــن ســـم آراسته وي
په شـــــریعت[17] وي هم ملامت هـــم په کتاب
دغه دواړه نقصـــــــاني پـــــه آخـــــرت وي
چي حاضر شي په میدان د ســـــــــوال جواب
بختور ده چي ظاهـــــر باطـــن (یې) د واړه[18]
بـــرابر د شریـــــعت شـــــوه د وهـــــاب
راشـــــه ټینګ پر شریـــــعت شه که دانا یې
په شریــــعت به مفتوح شــــي د جنت بــاب
که څراغ د شریــــــعت خـــــدای په لاس درکړ
وبـــــه نور ته یې عــــــاجز ماه و آفتـــــاب
هغـــــه څـــوک چي ردوي حـــکم د شـرع
خـــــلاص به نــه شي د دوزخ د سخت عذاب
پټ پنهـــــان له خپله خدایه مشغـــــولا کــړه
د صدیـــــق د سینې بـــــوی تـــئ[19] د کباب
کامــــلان مې غوصـــــان د عشـــق دبحـــردي
ځان جهـــــان وځني هېر غـــــرق په دریـــاب
پیروي د کامــــل وکړه که صــــــادق یــــې
زموږ په لاس ده د قـــــرآن محکــــــم تنـــاب
دیارلـــس صدي شپږویشت کـاله وو تېر شوي
ملا امیـــر بیـــان کـــوي لـــــه هـره بـــاب

***

که وصال د جانان غـــــــــــوارې په قیامت
په اخلاص و پـــــــــه تصدیق وکـــــړه طاعت

---

[17] شریعت دلته دعوا مو په شان دوه څپه ییز بايد ولوستل سي.
[18] اصل: هغه بختور ده چي ظاهر باطن دواړه
[19] تئ = تلئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په مجلس ددلبرانـــــــوبه ورګـــــډ شي
که دې ترک کــــــړددنـــــیازېب وزېنت
بې بـــــــــقاده دادنـــــــیاهیڅ باورنشته
پـــــــه مثال لکه تېزبادځي پــــه سرعت
پـــــه دنیاپسې هـــــــــلاکه زمانه ده
ابلیس کاندي حـــــــــرص غالب ترقناعت
دانایان مې دي مشغـــــــول دیارپــــه مینه
پروانه که ددنیاپـــــــــــه زیان کثرت
اولیاء خـــــــدای نازولي پــــــه دوه کونه
ښه دیداربه ورعطاکـــــــــــړي هم جنت
توکل موپرخپل خـــــــــدای زمورېمومنانو
بې لــــــه خــــــدایه تکیه نشته دراحت
ښه تـــــــــــقواوهمت خوی دمسلمان ده
دشیطان تابـــــــعان ډک پـــــــــه خباثت
امان راکـــــــړي دابلیس دبده خــــــــویه
دده خـــــــوی ده ګـــــمراهي بل فضیحت
مقصود دتینګ کــــــــــــړه سوا پرېږده[20]
رضاجوی شه دښه خــــــــــدای هم دحضرت
محبت دخدای نـــــــــهال پرخپل زړګي کړه
اوبــــــوه یې پــــــــه چشمه دشـــریعت
اســــــم ذات دزړه صیقل دســــــالکانو
تصفیه دزړه راځي پـــــــه طـــــــــــریقت
بیابه کشف وکـــــــــرامات درته حاصل شي

[20] دانیم بیتی ځلورځپې کم دئ.
سوا = ماسوا . اوماسوادخدای تعالی له ذات پرته نورموجوداتواومخلوقاتوته وایي (غیاث)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوشیده لــــــــره داحــــــــــال د حقیقت
تـــــــــرعرش پـــــورته دي اویازره حجابه
داخل کېږي عـــــارفـــــــــان بلند همت
معرفت مي شناخت دخدای پـــرخپل طاقت ده
(ملاامیر) تعریف کـــــــــــــوي دمعرفت

***

خوارعاشقه معشوق کوره که لـــرې استقامت
نن دي وارد دئ که پوهېږې د قـــــرآن په تلاوت
عوام خلق دي مجلس د علـــــــــماوفقراکړي[21]
له تاثیرې[22] پیدا کېږي تــــــوانګري وقناعت
کـــــه راه رویې ســـــم پرلار د شریعـــت شه
رهروي بــې شریعته دئ سالک له[23] قبـــــاحت
ملحـــــدان په زمانه کـــي هســـــي ډېر دي
هیڅ خبــرپه شرع نه وي نه په تـــرک د جماعت
موحدان مـــي مستقیم همېش پـــرجماعت وي
له ښه خدایه وي ترسان هـــم له عذابه د قیامت
په لبـــاس د حلـــــم پټ شه ســـرتر پایــــه
د حلــم لباس دئ هرمومن له مرتبه د شرافـــت
حـــلم خوی د انبیأ و اولیـــأ دئ کـــه خبر یې
قـهرغضب خوی د شیطان دئ نه دئ خوی د ولایت
غـافـــلان د یاره ذکره، نقصاني په دواړو کونو
عاشقان صفت ګویان د دلبرانو په دنیا هم آخرت
که تــــــرعرش و کرسي لـــویه دي سینه شوه

21 اصل: عوام خلق دي مجلس دعلماوفقراکړي په هردم.
اوترلاندې بیاورته کښلي دي: دعالم مجلس کوه که ته دانایې
22 له تاثیرې = له تاثیره یې
23 سالک له = سالک لره

(c) ketabton.com: The Digital Library

سو اءالله به هسي غرق سې لکه فرعـون هم جاهت[24]
(ملا امیره) پر عمل هیڅ تکیه مه کړه فضل غواړه
د غه لوی فضل عظیم دئ چي یې درکړ هدایت

***

د خوبانــــــو سردار تئ[25] پاس پر اسمان خوت
تېر تر عـــرش و تر کرسي پر ښتن ګران خوت
چي مشـــــغوله پــــــه صلوت طیبات شو
هر ګفتن یې درمرجـــــان تـــر ښه دهان خوت
د امت غـــــم یې زرغـــــون پر پاک زړګي و
هېر یې نه و چي دربار تـــــــه د سبحان خوت
پــــــــر دربار د حق تعالی یې قـــدر ډېردئ
وربخښلئ یې امت نـــــاز یې چـــلان خوت
ګفتګوی د ګـــــوی مګوی یې سره وکــــــړ
ګـــــوی بیان د شریعت دین یې روښان خوت
د مګـــــــوی خبري پټې له هـــــــر چا دي
پاک حبیب رب منع کــــړئ ډېر یې زیان خوت
طی شـــو نه فلک اتلس کالـــــه یوه شپه وه
بې مثاله ښه مجلس د دوی تـــــــر میان خوت
پنځه فرض لـــــــــمونځونه شب و روز شول
که چا تـــرک کـــــړه آخرت لري[26] تاوان خوت
پنځه فـــــــرض[27] چي ادا پـــــه جماعت شي
خدای رسول به شي راضي دی پــه نېکان خوت
مومنانو امـــــــر ونهی تول پــــــر ځای کړئ

---

[24] جاهت:
[25] تئ = تلئ (د کندهار کړدود)
[26] لري = لره یې ، ته یې
[27] فرض کلمه دلته دوې څپې بایدولوستل سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نصیحت د (ملا امیر) پـــــــر دل و جان خوت

***

زمـــــــوږ و تا ته دی ســـوالونه یا مغیث[28]
له تا غـــــوارو ډک جامـــــــونه یا مغیث
حاجتمند درتـــــــــــه ولاړ دي بې شماره
فریاد رس یې، له تا غـواړي حاجتونه یا مغیث
حاجت زمـــــا ده ستا رضا پـــــه دواړو کونو
د رضا دي طلبګار یـــــــم په عمرونه یا مغیث
هیڅ مقصود مي په ظاهـــــــــر باطن بل نشته
ستا رضا ما خلاصوي له هـــر غمونه یا مغیث
ربه قطع انتظار د خــــــــوار عاشق کـــــړې
رحم وکـــړه دیدار وکړه ته پر وکړه کرمونه یا مغیث
هر عـــــــاشق چي وي صادق په محبت کښي
تر چشمانـو یې خو ناب وهي موجونه یا مغیث
و خپل یار ته ســـــل نظره د عاشق وي په هر دم
یــــو نظر یې ستا دوا دئ د زخمونه یا مغیث
رد ، قبول دواړه مـــــــوقوف ستا په رضا دي
و بنده تــه څه معلوم دي ستا حکمونه یا مغیث
مـــــومنان مي مقبولین پـــه دوه جهان کښي
د تقوی توکل ډېر دي اجرتـــــــــونه یا مغیث
ښه خلعت خدای د ایمان و مـــــوږ (ته) راکړئ
موږ پــــر دا خلعت همېش کړو شکرتونه یا مغیث
پاک قرآن دي راستولئ لـــــــــوی انعام ده
پکښي ډېر د حل حـــرمت دي بیانونه یا مغیث
زمـوږ ایمان پر پاک الله هم پر قرآن هم پر رسول ده

[28] مغیث (د میم په پېښن) فریادرس ، هغه ذات چي فریادورته کېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د(ملا امیر) پر زړه ډېر د عشق داغـونه یا مغیث

***

په کـــــــوځـه کي دي ولاړ دي رقیبان کج
همېشه راتـــــــه قـــــــهریږي غمازان کج
جنګ جـــــدل مي له خپل نفسه شب و روز ده
بل پـــــــر خنګ راتـه ولاړ ابلیس شیطان کج
په خپل فضل دي اسباب د جـــــــهاد راکړ
په اسم ذات ســــــره و هـــــمه کافران کج
د مومن زړه مي تـــــــــر عرش عظیم لوی ده
اته برجـــــــــه پر ولاړ د ښـــــمن حیران کج
روح باد شاه عـــــــقل وزیر ده که یې ګوري
نفس شیطان ورتـــــــه ولاړ دي پر میدان کج
ښه تقوی و همت وکـــــــــــړه مدت ورکړه
اته برجه کـــــــــــړه محکمه له نقصان کج
بیغمي هیڅ پـــــه کار نـه ده د دښمن دار له[29]
د جـــــــــرس په شان بیدار شه هم نالان کج
که غافـــــــــــل شوي له طاعته له اذکاره
وبېرېږه لـــــــه دوزخـــــه لـــــه نیران کج
محکمي دا اته برجـــــــــــه پـــــه طاعت وي
د غافـــــــل روح (مي) بندي ده د شیطان کج
سنګـــــــــــدلان چي ببدیني که سبب دا ده
د معصیت پـــه رنګ یې رنګ ده دل و جان کج
هغه څوک چي تـــوبه ګار شي زړه یې پاک شي
رب غفور ده هـــــــــم رحیم ده پر عصیان کج
هـــــــر مـومن چي توبه ګـــار د ما مضی[30] شي

[29] له = لره

(c) ketabton.com: The Digital Library

له آینده و ځـــــان ساتي له هـــــر زیان کج
اول ځان تــــــه نصیحت کــړم بیا و بل ته
(ملا امیر) بیان وکــئ[31] د هـــــــر تاوان کج

***

عــــاشقان سینه سوزان غــــواړي قدح
ودربارته دي ولاړنــالان ګــریان غواړي قدح[32]
هـــــرعاشق چي دهجران تـــرمقام تېرشي
ګــــــــویانوی شــوپیدا ،وایــم نشرح[33]
بې صبرۍ راخخه هېرصبرسکـــــون کـــړ
اوس له ډېري تلـــــــوسې شوم سینه شرح
په باطن کي دریاب پــــه جوش خــروش ده
پټ پنهان[34] یم پکښي غـــرق زه یـــم فرح
خامکاران دي زیانکاران تـــرهـــغه وخته
چي تمیزورمعلـــــومېږي دنیکۍ هم داقبح
چي آهن رنګه جـــــوش ونه که په اورکښي
یوه کیلي کله جوړېږي چي بـه قلف شي په افتح
که دعشق په اورکښي نفس سوخته پخته کړي
دزړه نوربه دي شي پورته کل زمین کاندي اوضح
شریعت درســــــول باغ زه یې باغبان یـــم
(ملا امیر) بې ډنګوي هـــم په ضمني هم په صرح

***

دفراق زهرمي نـــــوش کــړي زړه خوله تلخ

---

[30] مامضی : تېرسوی وخت
[31] وکئ - وکړئ
[32] داغزل ډېري قافیوي نیمګړتیاوي لري.
[33] نشرح یوراز نظم دئ ،چي دهلک دزېږېدلو پروخت دخوشالۍ په خاطر په ډله ییزه توګه ویل کېدئ.
[34] اصل : پټ پنهم ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمـــــامزاج شــــــــو هفته يي لكــه دبلخ[35]
ستاوصال زمــــــادوا د هـــــــر مرض ده
پـــــــه كارنه لـــــــرم دوا دهندا وجلـــخ[36]
دوصال كوخه دي كــــوخه دي خلاصه جانانه
رقيبان پـــــــه مـــــــخه راغلل لكه ملخ
اوس حيران يـــــــم چي پـــــركمه به تېرېږم
لاربه خلاصه پــــــه غره شي كه پـــــه سلـــخ[37]
هسي ګـــــــــرم ده بازارد عــــــــاشقانو
ســــــــــوړبه نه شي د سياه بند په يخ كلـــخ[38]
و عــــــاشق ته يې ژړا پـــــــه برخه وركړه
تل بـــــــه ژاړي چي پـــــه زړه يې خنجرخرخ
هــــر ګياه مي پــــــه باران خوشحالي كاندي
(ملاامير)ده ږبرخـــــــوشحال په برف پـــــرخ[39]

***

مــــــــوروپلاروتـــــه هيڅ مه ووايه پوچ
مــــــــرتبه بـــــه دي كــــمتره سي ترمچ
پاک سبحان يې بيان كـــــــړى په قرآن كښي
دوالد يــــــــــنودئ حق ږبروباســــــــه غچ
بيامي حق دا ســــــــتاذانـــــوده بې شماره
ښــــــه محكم يې ټينګــــوه لكه سپين ګچ
بيا حقونه پـــــــــــهـــــــــرچادعلـــــــماوو

[35] وايي دبلخ هوا يوه هفته سړه بله توده وي. دلته دغه ټكي ته ضمني اشاره ده.
[36] په اصل كې (جلخ)ته كښلي دي: نام وطن است
[37] غره دمياشتي لومړۍ ورځي ته او سلخ دمياشتي وروستۍ ورځي ته وايي.
[38] په اصل كې (كلخ) ته كښلي دي: سردى سخت
[39] اصل : فرخ . خوځنګ ته يې بياورته كښلي دي: فرخ شبنم راګويند. شبنم ته خو په پښتو پرخه وايي اودلته يې دشعري ضرورت له امله (پرخ) ليكلى دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنبي میراث یې وړی دئ په پچ
یومومن پربل مومن لري حقونه
ښه محبت سره کوئ شیطان که تچ[40]
له کفاروبه همېش منازعه کړو
له کفاروسره دئ زمورډدین غچ
که خپل شیخ که دبل شیخ ته دست بوسي کړي
تاله فیض وبرکت لاس یې کړه مچ
ترکوه خپله رضادبل دپاره
دمومن وزړه ته ګوره نه یې لچ
(ملاامیر) فقیرکه هرخو نصیحت کړي
دانایان خدای پوهولي دجاهلوده خوله وچ

***

که مرګی درلره راغی ژوندون هیڅ
که وصال درلره راغی بېلتون هیڅ
دانایان په قیل وقال ډېرخوشحالېږي
وجاهل ته قیل وقال مرګ ژوندون هیڅ
که طاعت دې په مثال ریګ بیابان شي
په ریابه شي برهم لکه ګلون هیڅ
ځان صدف رنګه صفاکړه په دریاب کښې
بې دریابه سنګ کلوخ هم سفالون[41] هیڅ
درقیمت دئ پیدا کړی په خپل صبر
بې قېمته پیسې ډېري دمیسون[42] هیڅ

---

[40] تچ: دغوزارېدلو ، لوېدلو آواز (پښتو پښتو تشریحي قاموس) . دلته به دغوزراولو په معنا راغلی وي

[41] سفالون = سفال = کودري

[42] میسون: په معنا یې پوه نه سوم. ښایي دمسیون = مسیو = ښاغلی اړول سوی شکل وي. دشاعرپه وخت کي ځیني اروپایي اصطلاحات (انګرېزي او فرانسوي) افغانستان ته رسېدلي وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مجنون د عشق خبري چي باقي دي
ځني ورک ځان و جهان و هم سکون هیڅ
که مجنون غوندي صادق يې نن دي وارده
دلیلی د وصال غم خوره نور غمون هیڅ
هر عاشق په خپل معشوق پسي مجنون ده
که معشوق وفا ونه کړه شواخون هیڅ
که عاشق يې پیروي د پاک قرآن کړه
بې له خدایه بې رسوله نور حبون هیڅ
(ملا امیر)[43] چي همېش ژاړي مرادیې ته يې
بې له تا دي تول باطل واړه سمون هیڅ

***

د مخلوق په صفت مه شه ارجمند
ګمنامي کړه چي دي رب کاندي پسند
که هر ځو لذیذ طعام و خوري بې یاره
هیڅ به درنه کړي په خوله وزړه کښي خوند
په مجلس کښي د اشرافو نه ادب کړه
خبردار شه چي اوازنه کړې بلند
حرکات و سکنات که کلمات وي
په ادب کښي احتیاط کړه که يې هوشمند
بندوبست د آخرت کړه که دانايې
په کارنه ده د دنیا د بربست وبند
پر دنیا به پاته نه شي هیڅ وګړی
که د مت حکم پروشي د خاوند
د طاعت دي خدای در کړي اسبابونه
نفس بندي کړه د طاعت په لوی کمند

[43] اصل: ملا امیر محمد. ما دوزن دوارنیٔ له خاطره ونه کیښ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځـان محکم کـــــــړه دخپل رب وبندګۍ ته
په عقبا بــــــه نیک وبد شي درخـــــــرګند
بدبختۍ غلبه کــــــړې پر هـــــــــــــرچاده
(ملاامیره)ځـــــــــان ساته له مکر وپنـــد[44]

***

خـــــوک بندمه شه ددنیا پــــــــه زیان وسود
خپل دلبرلــــــره ورتګ تاله بهـــــــــــبود
پایمال کــــــــړي عاشقان جـــــــفادترکو
زه پایمال یم هـــــــم اسیریم هــــــم مفقود
محصل دمـــــــــــرګ که درشي سهل کارده
نه چي درومي تراســـــــــــمانه دعشق دود
بې وصاله څـــــه ژوندون بندګي نــــــه ده
دوصـــــــــال دپاره ږده ســـــــــرپرسجود
که دعـــــــجربندګي کــــــــړه خدای قبوله
ستادرون به شي خوشبوی تـــــــرلونګ عود
په هــــــــرغــــــــم پسي بنادي ده آیات ګوره
پاک خلیل شـــــــوپه امان غـــــرق شونمرود
ســـــــــــودله خدایه زیان له نفسه پیداکېږي
په سبب دنفس هـــــــــــلاک شوه عادثمــود[45]
سخته روځ دآخـــــــــرت زموږپــــــــــه مخه
اوس بایده دي استــــــــغفارويـــــل د درود

---

[44] په دې نیم بیتي کي(پند) دنصیحت په معنانه دئ راغلی، بلکي (مکروپند) دواړه اصطلاحاً دچل وفریب په معناراغلي دي.

[45] اصل : په سبب دنفس هلاک شوه عادیان هم ثمود.
عاد و ثمود: عاددسام بن نوح(ع) له نسله وه .ددوی له پاره خدای تعالی هود(ع) ورولېږه خودنافرمانۍ له اسیته دبادپه توپان هلاک سول اوثموددحضرت صالح (ع) امتیان وه . وایي دوی دنافرمانۍ له امله تول وسوځېدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شب وروزده کـــــوچ وبارد بنـــــــونیازمنو
لکه کوچ کـــــوي سحاب پـــــه بهاررزود
دغج جهازراته جوړکــــــــــړی خپل دلبرده
نه پوهېږم چي به ووزم که به غرق شم په کبـــود[46]
وجودي وحدت[47] مـــــــقام پـــرمنصوراغی
ځني ورک فـــــرق دواجد هـــــــم دموجود
خــــــوا ربنده ده درمانده په دوه جـــــهانه
(ملاامیر) بیان کــــــــوي خدای یې مقصود

***

ددلبریاري کـــــــړه ټینګه تـــــــــرپولاد
ځان یې یارکـــــــــړه په زاري و پــــــه فریاد
ترکــــــــوه خپله رضادیارلـــــــــــــه پاره
پـــــــــه یوه نظربــــــــــه تاکاندي اوتـــاد[48]
ودلـــــــــبرته دي معلوم ظاهـــــــرباطن ده
کـــه تاریک وي کـــه صفاوي کـــه کســاد[49]
هـــــــــــــرسړی چي دپاکانومجلس غواړي
ځان دي پاک کـــــړي له هــــــرخبثه له فساد
هــــــــــره درخته چي شیرینه وي په باغ کښي
پرمالک یې قـــــــــدرډېروي تــــــــرشمشاد
که ځـــــــــوک وکاندي نـــــظروحقیقت ته
بې له خدایه نــــــــــورمقصود هـــــمه برباد
غیروباســـــــــه له میانه پـــــــــرلارسم ځه

---

[46] دانیم بیتی دغزلي تربحرڅلورڅپې زیات دئ.
کبودته یې په اصل کي کښلي دي: دریای کبود
[47] اصل : دوحدت وجودي.
[48] اوتاد دخدای ددوستانو یوه ډله ده اودنړی په څلوروګوټوکي تصرف لري.
[49] کساد: هغه څه چي ناروا وي ، یارواج ونه لري یایې خریدارنه وي (غیاث)

(c) ketabton.com: The Digital Library

په وصال بـــــه یې معمور شي پــــه خپل مراد
د دنیا پـــــــه جاه دي هیڅوک غلــــط نه شي
ګاهي ســــپوروي پــــــــرسمند ګاهي افتاد
هـــــغه تخت چي په هـــــوا د سلیمان تــئ[50]
خو آخــــــــرزیر زمین شـــــــــو بې بنیاد
ابراهیم بن ادهـــــــــــم چي خدای بادشاه کړ
بیا یې ترکه کــــــــړه دنیا پــــه دین شو ښاد
هـــــــرمومن دئ مبتلا پـــــه دوه مقصوده
یـــــو ناقص ده بل کامل که لــــــــري یاد
دا ناقـــــــــص مي دئ دنیا ، کامـل ایمان دئ
تـــــــه کامله تینګوه ناقــص نامـــــــراد[51]
کامــــــــلان چي جستجوی د آخـــــرت کړي
نیک عـــــمل یې دئ تـــــــوښه دلاري زاد
اول ځـــــــــان ته نصیحت کــــــړه بیا و بل ته
(ملا امیر محمــد ه) ژاړه پـــــــه فــــــریاد[52]

***

کلــــــــمه مي ده ویلي مــــــــا پـــــرتا محمد
چي لـــه رویه دي پیدا شـــــــــوه دا دنیا محمد
(وه) راغــــــــــلي ډېر دینونه تـــــرتا وړاندي
ستا د دین محکمي تېره تــــــــرهــــــــرچا محمد
نه زمین و نه اســـــــــمان نه عـــــرش و کرسي
امکان نه لــــــــــري چي بربه شي ترتا محمد
خدای د رکـــــــړې بلندي پـــــــه دواړو کونو

[50] تئ = تلئ
[51] نامراد ته په اصل کي لیکلي دي: بی فایده
[52] اصل: ملا امیر محمده ژاړه په زاري و په فریاد

(c) ketabton.com: The Digital Library

له اوله يې پيدا كـــــــړه لـــــويي ستا محمد
تـــــــــــه سبب يې دهـــــــــمه مسبباتو
رب سبب كړې دهـــــــــــمه واړو سوا محمد
ستا ګـــــــــــــرېوان به ټينګوم پاكه حبيبه
ستا ګرېوان مي شـــــــــريعت مصطفا محمد
دوحدت په زمـــــــــانه كي تـــــوره شپه وه
تاريكه شوله زايله چي دي نوركړه تجلا محمـــد[53]
چي پيدا كړ پاك سبحان نـــــــورد حبيب خپل
دمعشوق يې انعام دركــــړئ ياك مولا محمد
ته دغيبو خــــــزانه وې پـــــــه وحدت كښې
له وحـــــــدته رابيرون شـــوې پردنيا محمد
مـــــــابنده لـــــــــره لازم چي تل شاكـــريم
چي مشغول يـــــــــم په ثناوصفت ستا محمد
اميدوارد شـــــــــــفاعت دپاك رســـــول يم
كه شفيع شو[54](٢)مابه خلاص كړې له ګناه محمد
پـــــــــــه رحمت ســــــره بللى پاك الله دئ
رب بادشاه كــــــړئ دجـــمله ووانبيا محمد
يــــــــولك خيرويشت زره دي لښكـــرومقرر
ته دټولو هـــــــــم سرداروې هـم بادشاه محمد
ستا په دين سرې[55] منســـوخــــه كل اديان كړه
ستارب مرحـــوم كـــــــړى په رشتيا محمد
ډك روى دزمين ولـــــــه غــــفلته يا سروره
ستاددين روښنايي شــــوه ترعرش بالا محمد

---

[53] دانيم بيتى دغزل ترنوروبيتوځلورخپې زيات دئ.
[54] اصل: كه دى شفيع شو ....
[55] سرې = سره يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

عـــــارفان چې رسېده که ولاهـــــوت ته
دغــه فیض وبرکت هــــمه دئ ستامحمد
له عــــدمه چې وجــــوددهستۍ راغی
ستاله هسته راپیدا شـــوه کل اشیاء محمد
ســــرچشمه یې دجـــمله وومخلوقاتو
ته آبخـــوریې داعـــلی وداد نامحمد
عـــالمان دي وارثان دین پـــه روښانه
تــــرقیامته ستاددین دي خیرخواه محمد
کافران مي تورزاغـــان مخوني[56] تـــورو
نه ښایيږي چې بـــه ګډ شي په باغ ستامحمد
ربه روی دپاک نبي زه خـــوار عـــاصي یم
عفوه غــــوارم معتکف ستاددرګاه محمد
خدای لوی کړی په لویې ترهــــرمخلوق یې
هـــم ترعرش هم ترکرسي هـــم ترسما محمد
زه فقیرخـــواریم دوعاګـــوی دمسلمینو
هـــم دوارو علماوفقرا هـــم اولیامحمـــد[57]
په توحید کښې مي صادق کـــړې ستاپه مینه
(ملاامیرمحمد)[58] دي غـــلام ده هـم ګداامحمد
محمدا ســـــم محضه زمـــــوږ دنبي ده
پـــه نګین کښې نـــوشته دانبیا محمد
دهـــــرمومن پرزړه مرقــــومه کلمه ده
(ملاامیر) غـــریب ده ولي وارخطامحمد

***

[56] مخوني = مخونه یې
[57] دانیم بیتی هم دنورونیم بیتیوپه پرتله ځلورځپې زیات دئ
[58] دلته باید(امیرمحمد) ټول دري ځپې ولوستل سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تخت وبخت زموږ د باد شاه دې برقــــــراروي
پـــــه سراج الملت والدین ده مســـــما محمد
ډېردي عـــــمرد امیرحبیب الله خـــــــان وي
ترســــــایه لاندي یې ناست امتیان ستامحمد
ربه اباد نائب صاحب لــــــــري تــــرډېــره[59]
اخلاص کښې ده د پیشوا هـــــم دباد شاه محمد
تل مشغول دکند هــــــــــــــــارپه ابادي ده
اوس مشغول په نهرســــــــراج نهراعلی محمد
نهرسراج به خدای معمـــــورکه وخت نزدې ده
(ملاامیر) فقیر دوعاګـــــوی ده هرسبامحمد

***

که له یاره پـــــــــــــریارراشي دوصال کاغذ
پرچشـــــــــــــمانو قبلوي دځان پایمال کاغذ
که عـــــــــاشق لــــــــره یې خط دقتل راشي
وعاشق ته معلــــــــــــومېږي ډېرد خیال کاغذ
دمنصورچي عشق صادق وحـــــــــال یې ګوره
پاس پـــــــرسردد ارخندان ورک وجنجال کاغذ
پابیوسي دي سخته ګـــــــــــــــرانه ده صنمه
زه به نسمه[60] ومخ تـــــــــه ســـتادفـــال کاغذ
نادیده پـــــــــرتامین شــــــــــــومه جانانه
راستولی دي خـــپل دوست لـــه[61] دجمال کاغذ
که مي سرومـــــــال برهـــــم شي ستاپه مینه
(ملاامیر) مي نه غـــــــــواړي دسرومال کاغذ

---

[59] له نائب څخه یې مراد دکندهاردهغه وخت نائب الحکومه سردار محمدعثمان خان دئ.
[60] نسمه = نیسمه
[61] له = لره

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

امتي یــــــــم دنبي خـــــــیرالبشرسرور
ستادربارکښي تـــــــرهـــــرچاده معتبرسرور
له خپل نـــــــــوره پیدادحبیب نــــــورکړ
بیاپیدادده له نورشــــــــمس وقــــــمرسرور
ناسوت پټ ودغفلت پـــــــــه تاریکه کښي
ستاپــــــه نورسره روښان کـــوه وشجرسرور
تـــــــراول اولین ده ترآخــــــــرآخـــــرین ده
په شفاعت سره مخصوص ده پـــه محشرسرور
ستاامت بــــــــــه منتظردشـــــــفاعت وي
دبخښښ ناري بــــــــــه کاندي پراکبرسرور
ســــــــــتاامت به وبخښي ته به راضي شي
بیادي بخښه دنیکانوپــــــــــه قدرســــــرور
دمعصیت په رنځ رنځـــــــــوریم دواغــوارم
د(ملاامیر) دواستاشفاعت دهـــــرضررسرور

***

ډېرراغلي ستاغــــــــــمونه زمـــــــاپرسر
زه خـــــــوشحال یم یاره مـــــــه شه مرور
پیداشــــــوی زماصورت دغـــــــــم دپاره
قبول کــــــــړی مـــــــابنده پـــرخپل بشر
په معناکښي لوی نعمت ده غمي[62] مـــه کـــړي
ډېرلــــــذت لـــــري ترقندوتــــــــرشکر
دعشق اورچي پـــــــــه صورت[63] ونــه لګېږي
که تــــــه تـــــــه وې ته به نه شې اې غریبه

[62] غمي = غم يې
[63] (صورت) بایدیوه خپه ولوستل سي

(c) ketabton.com: The Digital Library

که نـــــــه تـــــه وې نـــــــه دي زه څه برابر
په مجلس د خـــــــــوبرويانو که ورګډ شوې
پاکـــــــــيزه بــــــه څني ځې لکه سپين زر
تردوه ښـــــهره شه[64] ورتيـــرهلته مجـــلس ده[65]
ته ســـــامع شــــــه د شين هـــې[66] دزېروزور
ستا مقصود بـــــه تاته تې وجيم[67] (۲)انعام کړي
دامقام دهـــــــــغه ده چي قبول کړي د(ده)در
د تــــــوحيد ترســـــــــوزن ووزه که يکتايې
که دوتايي ځـــــــان يکتاى کـــــړه يک بشر
خدايه (ملاامير)عــــــامل دخپل بيان کـــړې
چي تبريږي تــــرتـــــــــوحيد ســــم برابر

***

جفادي اورلګـــــــــــوي صنمه ليري کړه نار
ودي سوم سرتړپايه خودبه کـــــــــومه ګفتار
شيرين ګفتاردجانانکه شنيده کـــــــــړم ياره
ترسرومال يـــم ورتېرکه کښېنوست زماپرکنار
سيمين بدن ددلبرمـــثل بې[68] نــــه وي هيڅوک
پټنې په اورتل سوځي اوس پرماخوارراغى وار
ستادبهاربلبلان شيرين زبان دي ګـــــــــويان
ليري دي ګـــــرزي زاغانوګل تې[69] نـــه وينم لار
رنځوريم زمـــامقصود هته يې همېش موجوده

64 په اصل کې ورته ليکلي دي: ازشهردنياوآخرت ګذرکن.
65 په اصل کې ورته کښلي دي: مرادمجلس مشاهده ميباشد
66 په اصل کې ورته کښلي دي: سامع قرآن شاهاشوبمع عمل صدق
67 په اصل کې ورته ليکلي دي: تاج
68 بې = به يې
69 تې = ته يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواله تاغـــــوا ړمه پردردي پروت يم بیمار
غمازه مه کــــړه هی هی نه پېژني خپل پردی
زه دي د ښمن ګــــړندی مخ له درځم په تلوار
ستاد هجران تلخګي پـــــرمالازم شبخيزي
برمن مکن ستمی عـــــاشقان هست ناقرار
ستاد وصال په هوا ســـــرګردان یم ترآسیا
من چه کـــــنم صنما پروت يم داورپرانګار
ربه په روی د حبيب ماکــــړې غالب پررقیب
تویی ګل من عندلیب نیست مــــرابی توبکار
چند ســــــوزم درآتش ترا باشد این روش
من غـــــلام خدمتش مــــران مارازدیار
ملاامیرهست فــــقیرمــــرید شیخ کبیر
مــــراتوبه برتقصيرعفو خــــواهم زغفار

***

خــــم زلف توپیچ وتاب لکه مــــــار
عــــــاشــــقان هست تشنه لبه د دیدار
مجروح شد دل مــــن زدست جان ای صنم
که دیدارراکـــــــړې یاره زما دوا دپرهار
موســــــــم ګل ګل ، ګل میشود شګــوفه
غفلت مکـــن ای بلبل آمدبتونــــــوبهار
چه ګناه کــــرده عاشق دل وجان برده معشوق
امانت کی میدهی ، دلبره وکـــــــړه تلوار
هست خندان دلــــبرم نـــــــظربمن فګند
شب وروزم انتــــظارکه رابنکاره شي نګار
سرګردان شـــــوم دلبرا ستاددیدن په هوا
دیداربمن کن عـــــطاځای دکـــفاروده نار

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ملاامیر)غــــلام ددلبرستاددرګاه خاکستر
ربه زاري کــــــومه مران زکــــوچۀ دار

***

ستاپه عشق کښې قبلــــــوم دځان پېغور
هیڅ باک نشته که برمنډ یـــــم که ســـرتور
نام وننګ راځخه ورک شـــــوستاپه مینه
اوس دعشق پــــرآس همېش یم زرین سپور
ددنیاکــــورکه خــــراب شي نقصان نه ده
خدای دي نه کاندي خـــــــراب دعقباکور
دنیکۍ پـــه زراعت که ځان کـــړې ستړی
پاک الله به شي خوشــــحاله هم غمــخور[70]
خــــوی دترکودۍ چپاودعـــــاشقانو
عاشقان واړه مـــغموم په غـــــم نسکور
رقیبا ن راتـــــه ولاړتــــوره په لاس دي
نه بېرېږم خدای راکــــــــړی دعشق اور
که یوزخم دخـــــــطاراباندي جـــوړشي
په یوه ګذارهــــــــزارکــــړم شل او کور
که محــــــــرم زه ددربارد خپل اشنای شوم
په کارنه لــــــــرم جنت حـــورغلمان نور
هغه څـــوک چي مستغرق فی الفیوضات شي
ځـــان کـــــړي پټ دزماني دشــــروشور
یوګـــوره، یوبوله، یووینه ، یوغــــــواړه
(ملاامیره) یک بین شــــــه نه یې شب کور

***

ستادعشق پـه شراب ګــــــــرزم مست خمار

[70] غمخورته یې په اصل کې کښلي دي: نبی علیه السلام

(c) ketabton.com: The Digital Library

له ماورک ځـــان وجــــــــهان شوهم قرار
راشـــــــه ونیسه خبردعـــــــاشقانو
چي حیات دي که مـــــــــات دي که بیـــمار
ستادعشق په رنګ مي ســـور درون بیرون ده
نه پــــــــوهېږم چي لاله شـــــــوم که انار
ستاددرخــــــــاوري به کړم په سترګو پوري
خپل چشــــــــــمان روښانوم له ګردغبار
بي تکلیفه مي ناري دي پــــــه هـــــرګ کښي
دهــــــوهـــــواوازنغمه کـــړي واروپه وار
دتــــــــوبي ونه که هــــــــرخـــومېوه داره
زمـــــــــادیارپه رنګ بــــه نه وي مېوه دار
که وفاکړي که جفاکړي مــــــــراد(دي) خپل ده
ستاجفاده سخته ګــــــــرانه دوفایم طمعدار
عـــــــاشقانوځـــــان سپارلی پرخپل یارده
(ملاامیره) ځــــــان سپاره پـــــرحق ستار

***

ځان ببغم کـــــــــړه له دنیاځخه لکه مـــــــړ
ستادروح شـــــــــهبازګذرکه ترعـرش لوړ
داخلاص پـــــــرمیدان باندي شـــه محکمه
بي اخــــلاصه وشیطان ســــــــریبي شوځوړ
ربه راکاندي تــــــوفیق پرطـــــاعت باندي
دحساب په روځ مامه کــــــــــړي په خط پړ
غریبي ددنیابنــــــــه ده تېرېده کـــــــــړي
دمحشرپه روځ مامه کـــــــــــړي غریب اړ
ستادربارد عــــــــــاموخاصو ، منعه نشته
زه درتلـــــمه رقیب کـــــــــړم په بدککړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تشنه لب یـــــــم دوصال جامـــــونه راکړه
ماسیراب کـــړه تردښمن مي کـــــړه ته لوړ
چي هـــــــجران دي دوصال له مــخه راغی
بې زحــــــمته هنجه وړای نه شي کاکــــړ
هــــــرسړی چي کسب وکاندي هــلاک شي
په دهـان کښي يې هــــــرشی وي لکه ګوړ
ســـــــتادرباره دپاکانـــــودنیکانو
(ملاامیر) ده ګناهـــــــکارپــــــه ګناه خړ

***

راشــــــــه زمادزړه همدمه وکـــــــړه ناز
لـــــــه رقيبه مي زړه تلــــــــخ ده لکه پیاز
ستامحبت مي پټ پــــــــه زړه کښي وساتلی
په آخــــــــرراخخه فاش شــــــو دزړه راز
ګـــــــوياني له خپله ســـــــوزه دهرچاده
څه به وایم زمـــــــــاهمت شـــــولکه باز
چي درون دچـــــــاپخته دعشق پــه اورشي
عاقبت تــــــــردهـــــــــان وزي درپه ناز
څه بنده څــــــــه يې همت څــــه يې طاقت ده
چي ستادرله بـــــه درشي عـــــــاشق پایواز
دامید په دریاب غـــــــــرق لکه غــواص یم
دربه کله پـــه لاس راکـــــــــړي زمادمساز
جاهـــــــــلان مي له طاعته غـــافلان دي
غفلت وړي ګـــــــــويامړه دي پـــــــه مجاز
(ملاامیره) ګــــــــمنامي وخاکساري کـــړه
خپل ځـــــــان بوله کم تـــــرملخ هم ترتــاز[71]

[71] تاز: یورازحشره ده. چورچورکه(پښتوپښتوتشریحي قاموس)

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

ستاو دید ته زمـــــاډېر کېږي هـــــوس
محروم مه کـــــړه ماغـــــریب لکه مګس
دوصال دباغ دي سخته ګـــــــرانه لارده
ګرانه نه ده چي فـــــریاد کـــــړم دجرس
ستاددید خیال به ونه وزي زمـــــــاله سره
که رقیب راته غـــــونډۍ کــړي خاروخس
سمندرنګه ســــــــاکن دعشق په اوریم
نه په مرم نه دوتـــــولـــــــــــرمه وس
دیوسف په شـــــان بندي دغم په څاه شوم
دوصـــــــــال کاروان مي شه ډېر و ډېرپس
هرمـــــــرغه چي وي ایله په هــــــواګرزي
چي بندي شي ګالــــــوي بـــــند دقفس
که وصال غـــــوارې خدمت په اخلاص وکړه
په هـــــردم درته حاضرفـــــــــریادرس
ستاد سترګـــــــوکتوا یستم له حـــــاله
پردغـــــــــه حال پېژنـــــم کس وناکس
دایقین ده چي دمــــــــــرګ سپاره به راشي
(مــــلاامیره) تاله څـــــــه خنداهـــوس

***

ســـــــتاپه فضل بــــه خلاصېږم له خناس
تل جهادورسره کـــــــړم یــــــــم په هـراس
زمــــــاپه زړه کښې اچـــول دخطروکاندي
غواړي ماکـــــړي مســـوس[72] په ډېروسواس

---

[72] مسوس: هغه څوک چي وسوسه ورلوېدلې وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که توفیق مي خــــــدای رفیق کړپرده باندي
پرې بې نه ږدم بې مـــــــــرګیه په خپل لاس
چي دښمن دچاپه کـــورشي حال بــې[73] څه وي
زماپرکـــــــــورهمېش ولاړددښـــــمن آس
راداخل زماپه خــــــــونه نفس شیطان شوه
بندګي مي پـــــه عــــذاب شوه وکړه قیاس
په تصدیق وپه اخـــــــلاص عبادت وکـــړه
ځان ساته قــــــوي دښمن لـــــــري خناس
ښه صفاکـــــــــړه روح و زړه په ذکـــروفکر
خپل دلبرلـــــــــره ورځه صاف تـــــرالماس
هـــــــرعامل به جزامــــــومي دعمل خپل
(ملاامیره) نیک پــــــربدوکــــــړه تل پاس

***

خدای درکـــــــــړې ډېردولت سنګ پاروس
ســـــــتاپـــه زړه کښي مکان لکه پانوس
ددولت دي هـــــــواداږه ډېردښـــــمنان دي
پسي ګرزي کیقباد هــــــــــم دقیانـــوس[74]
ښه دولت لــــــره زنانـــــــوته نګاه کـړه
پــــــرپیره شـــه که سردي وي که تمـــوس[75]
ترســــــــهاره بیداري کـــــــړه غفلت مه کړه
که غـــــــــافل شوې پرتاږغ کـــوي خروس
که دي دادولت نـــــګاه کـــــــړته بادشاه یې

---

[73] بې = به یې
[74] کیقباد : دایران افسانوي پاچا چي وایي سل کاله یې په خورا عیاشۍ کي پاچهي کړې وه (غیاث)
دقیانوس:یوظالم پاچا و چي وایي اصحاب کهف دده له ډېري له ښاره وتلي و او په غار کي پټ سوي وو (غیاث)
[75] تموس:دګرمۍ موسم. دکندهارپښتانه تموښ ورته وایي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـــــــقابل دي نه وينـــــــمه چين و روس
سنګ پاروس که داخل په لـــــوی بازار کړي
خدای به درکړي خوشحالي تـــــــرنو عروس
تکليفات د شـــــــــرعي پنډ پرخپل سر کړه
(ملا اميره) بې تکليفه لـــرګی نه کېږي ابنوس

***

په صيقل ســـــره ګناه کـــــړه دزړه تراش
د توحيد پـــــه نورغايب کـــــړه بد خفاش
که صادق يې امـــــرونهی کـــــړه محکمه
په قـــــرآن کي نقش کـــــړی دئ نقاش
خـــــو باطله مـــــدعا دښمن نه کـــړي
مـــــدعا دښمن دئ پـــــه شرعه پاش
ته آئينه د شــــــــرع نسه[76] و خپـــل مـــخ ته
ســــتا عيبونه به ښــــــکاره شي بې تلاش
هـــــربنده چي پـــــه اخلاص بندګي نه که
په قيامت بــــــه شرمنده وي مـــخ يې خراش
هـــــربادشاه چي پرسپاه دولت بسيار کـــړي
هـــــرسپاهي وي تېرترسرهـــــــم ترمعاش
(ملا اميره) دون هـــمته تــــرهـــــــرچايې
هسي کــــم يې ددنيا تـــــــرادنی مـــاش

***

په حصول د مقصود تل ګـــــــــرزي درويش
پري بـــــــه نه زدي خپل مقصود په زړه دلرېش
ترک و هــــــــلې ده دنياد خـــدای دوستانو
تر دنيا تېرشـــــــــو محبت د خدای وريېش

---

[76] نسه = نيسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې له جـــــذبه دوه جـــــــهان کله هېرېږي
که مـــــجذوب شـــوې له تاپاته ګاوومېش
طـــــريقه وعشق ته جـــــذب الـــهي ده
ته عـــــاشق يې که رب جذب کئ[77] درپېـــش
که عاشق شـــــــوې دغه لوی فضل درب ده
داســـــــــم ذات په تېغ زخمي زړه همېش
دخدای اســـم ده ساکرتابــــه مسکورکړي
يک بيني ويک خـــــواني به کړي ستاکېش
متنفربه له مخلـــــــــوق ظاهـــرباطن شې
کع دي ياروي که اشـــــــناوي که دي خوېش
ښه بيان دجـــــذب عشق ده مـــــــومنانو
(مـــــلاامير) يې بيان وکـــئ[78] خيرانـــــدېش

❋❋❋

په خپل ژوند چي خپل يارنه کړې فـــــراموش
خپل يار بــــــــوله تابه کاندي زرين پوش
وعـــــــاشق ته دمعشوق صفت شکـــروي
په ظاهـــــــــره وي آرام باطن پــــــه جوش
په خپل عشق دطاعت بارپـــرمعشوق سپک شي
پــــــروانه که ددنياپـــــــه خريد فــــروش
عشق هـــــــغه دئ چي پرشرع مـــوافق وي
مخاف له شــــــــريعته شيطاني حق فراموش
نه ده چـــامیندلی عشق پـــــــه کسب جانه
دالباس دهغه چاده چي يې رب کاندي ورپوش
ددیداردي طلبګارعـــــــاشـــــــقان واړه

---

[77] کئ = کړئ
[78] وکئ = وکړئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

همېشه وي سرګـــــــــردان ګـــرزي مدهوش
(ملاامیره) که صادق یې پـــــــه طلب کېږي
شب وروز د جفا زهــــــــــرکړه ته نـــــــوش
همېشه بیان د عشق کـــــــړه (ملاامیــره)[79]
په بیان کېږي دي ثـــــواب ده نه شي خموش

***

زمـــــــــــادزړه خیال تېرېده کاندي ترعرش
ارام نــــه که ددنیا پــــــرفـــــــاني فرش
ستاد عـــــــــشق له برکته مستغني شــــــوم
دوه جــــــهانه راته هیڅ شـــوه لکه قـــرش[80]
راخخه هېرد هـــــرشي خوند شي په دهان کېږي
نه پـــــــوهېږم چي داتلـــخ ده اوکه تـــرش[81]
چي د عشق په اورمي ســـــــــوی دل وجان ده
جنګ آســــان شــو د اورس[82] هــــــم د حبش
ســــــــتاد عشق په جامــوهسي مست خماریم
دناکـــــــس اوس منت باریــــــــم هم بارکش
رقیبان راتـــــــه ولاړستا په کـــــوڅه کېږي
پرورځم مانـــــــوش کـــــړی دی ستابرش
دوي چشماني مي څلورشـــــوې ستا په لوري
منتظرد رتـــــــه ولاړیـــــــــم پـــه جنبش
توکل پرخپل خـــــــــالق کـــړه (ملاامیره)
خپل خـــــــــالق بیاله تاکاندي سوال پرسش

***

[79] اصل : ... ملاامیره فقیره
[80] قرش : د یوې سکې نوم دئ.
[81] اصل : .... داتلخ ده که شیرین ده که ترش
[82] شاعرد لته (اورس = روس) له عامه محاورې سره سم راوړی دئ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخپل یارطلب کــــــوه تل پــــــه اخلاص
ځان غوټه کـــــــړه په دریاب لکه غـــواص
عاقبت بـــــــه درپیدا کـــــــــړي ترسرتېره
ته بـــــــه شې په دغــــــــه درکلان خواص
که دي ســــــــرله تنه بېل په غـــواصۍ شي
په عقبا بـــــه پیدا کــــــــــړي دسرقصاص
په طلب کښې دوصال که څـــــــوک فنا شي
رب به ورکــــــــړي درجــــه دخاص الخاص
په تـــــــــقوا و په اذکار زړه نـــــــرم کېږي
پــــــــه مثال لکه چې نــــــرم ده رصـــاص[83]
راشـــــــــه پرېږده دادنیاطلب دیارکـــــــړه
ته مسلــــــــــــــم یې نــــــه ولیدبن عاص
ددنیامـــــــحبت حـــــجاب ده (ملاامیره)
راشه ترکه دادنیاکــــــــــــــــړه په اخلاص

***

دمعشوق دربارله ځـــــــــم لــــــــرمه عرض
که نـــــــقاب له مخه واخـــــلي سرعوض
زه عـــــــــاشق یم منتظرســـــــتاودیدن ته
ستاپه دیدستاپـــــــــه رضالــــــــرم غرض
که عـــــطاراته دیدن کــــــــــړي زماصنمه
زه خـــــــوشحال یـــم که وړیاوي که په قرض
بې له تامي هیڅ مــــــقصود په زړه کښې نشته
پرعـــــــــاشق باندي طلب دمعشـــوق فرض
عــــــــــاشقان پــــــه هجران سوي دي دلبره
ارام نه کـــــــــــړي یو ســـاعت پرزمین ارض

[83] رصاص: قلعی (یورازفلز).

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ځـــــــــوک چي توانګرپه قناعت شي
زړه يې خـــــــلاص شي ددنياله سخت مرض
دانايانو لــــــــره لــــــــږاشــــاره بــس ده[84]
(ملاامیره) جـــــــاهـــلان دي په زړه قبض

***

وخـپل يارو تـــــــــه ژړاده زمـــــــــافقط
تـــــوكل پـــــرتا ، نه پربل چاده زمافقط
ښـــــــه مي يارښـــــه يې ديدارده بې مثاله
ستاديدارتـــــــــه ډېره تمـــــــناده زمافقط
محـــــروم ستاله ديداره هـــــــغه څوک دي
چي كافـــــــروي دی دښـــمن ستاده زمافقط
تل دزړه دېګ پـــــه جـــــوش دعشق په اور
ترچشمانو مي خــوناب ګاه وبيګاه ده زمافقط
پخته کارعـــــــاشقان موج لکه درياب کړي
ځني ورک ځان جـــهان محبت پرتاده زمافقط
منصفان که انصاف وکـــړي په خپل ځان کښي
هيڅ منت بــــــه نه پرتاونه پرمـــاده زمافقط
په عالــــــــم کښي منت بارشوې (ملاامیره)
دتهمت په پېتي ماته شـــــوې ملاده زمافقط

***

څـــــــــوبه ګـــــــرزمه ژوندی پردابساط
طمع نه کـــــــــړم چي پيدابه کـــــــړم نشاط
شيرين عـــــــــمرپه غفلت راباــــــدي تېرشو
نه مي وکـــــــــړه ښه تـــــــقوا واحتيــاط[85]

---

[84] اصل: ... لږاشاره بس وکافي ده
[85] اصل: ... ښه تقوا وعبادت احتياط

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنیا ځـــــــای د کـــــوچ و بار هیڅ باور نشته
و داناتـــــــــــه ده څـــــــــرګـــند لکه رباط
زندګي کـــــــــړه واړه صرف په عبادت کښېي
تېربـــــــــه شي د باد په شـــــــان پر پل صراط
هیڅ عـــــــــــاشق به له رقیبه وېره نه کړای
که له یار ســـــــــــره یې نــــــه وای اختـــلاط[86]
د اسم ذات په تېره تېغ کــــــــــړه زړه دونیمه
(ملاامیره) د ربــــــــه څـــــو کـــــړې انبساط

***

د عشق بار زمـــــــــا په شـــــاده سخت غلیظ
راته جــــــــوړه تـــــــــماشاده بخت غلیظ
عـــــــــاشقانو ته یې دام دزلـــــــــفو ایښی
عاشق بند شـــــــــــــــوتر دا بند نشست غلیظ
بد عـــــــــــمل راته رقیب شوزمــــــاو ځان ته
نیک عمل ده زمــــــــاو ځـــان ته تخت غلیظ
دغه تخت مي د باد شـــــــــاه پـــــــرتخت بالا ده
وربې نه کـــــــړم زمـــــــا تخت ته بخت غلیظ
راخخه هېر د یار محبت کـــــــــړه دوه جـــــهانه
همېش سپور د عشق پــــــــرآس یم سخت غلیظ
نن تناب د وصــــــــــــال تینګ نسه محکـــــمه
داتناب ده د یـــــــــــــردیـــــــــار مخت غلیظ
عروه الــــــــــــوثقی رب بللی خپل قــــرآن ده
ته عامل شه(ملاامیره) د قـــرآن نوشت غلیـــظ[87]

***

---

86 اصل : ... که له یار سره یې نه وای سروکار و اختلاط

87 په اصل کې ورته کښلي دي: هرچه در قرآن نوشته شده است ، همه احکام محکم است.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه طامــــــع یــــــم ددیدارلــــــــرمه طمع
زه بلبل یـــــــــم دګلــــــــــزارلرمه طمع
سیاحـــــــــان چي سیاحت پــــرزمین کاندي
زه سیاح یــــــــــم دبـــــــهارلــــــرمه طمع
جوش خروش دعـــــــاشـــقانو په سینه کښي
زه عـــــــاشق دفیض انـــــــــوارلرمه طمع
چي تشهیراختیاروي هـــــــغه خامـــــان دي
زه پخته دګـــــــــمنامیه، دقـــــــرارلرمه طمع
نابالـــــــغ فـــــقیران ډېردي ، پیري کاندي
زه بالـــــــغ دښـــــــه رفــــــتارلرمه طمع
په طریقت کښي نابالـــــــــــغه ډېرکسان دي
زه بالغ دطریقت یــــــــــــم ددستارلرمه طمع
کمینه بـــنده دخـــــــــــدای(ملاامیره)فقیره
دتاخــــــــون په وینو ســـورلکه انارلرمه طمع

***

دلاله په شــــــــــــان زمـــــــــــاده دزړه داغ
ســــــــــــتادعشق له غــــــمو ،نه لرم فراغ
دبلبل په شــــــــان طلب کــــــــوم دګلـــو
که مي ولــــــــــیدای دیـــــــــاردحسن باغ
که صدف رنګه سینه شـــــــــوه دچـــاصافه
په صدف کښي درروښــــــــان وي لکه چراغ
دحقیقت پــــــــــــرګلستان بلبلان ګــــــرزي
کله ښــــــــــایي چي ورګډ بــــــه شي تورزاغ
(ملاامیر)غریب دردمنده ســـتاپه عشق کښي
په وصال سرېږي[88] معطــــرکــــــــــــړه جان دماغ

---

88 سرېږي = سره یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

خدای دي نه کاهیخ مسلـــــم له عشقه صاف
چي له عشقه وي خـــــــالي ، ده بې انصاف
هرمومن ایـــــــمان راوړی په خپل عشق ده
دکافـرو چي عشق نه وحساب نه شوه له اشراف
دجاهـــــــلو رجـــــوع کله شي وعشق ته
عــــــاشقان دخپل زړګي کانـــــدي طواف
له ازله قاســــــم کــــــړی ښــــه قسمت ده
کافــــــران به په عـــــــذاب مـومن معاف
پرزاهــــــــدوباندي سپک بارد طــــــاعت ده
سبب داده پــــــرمحــــفوظ یې ده عشق چــاف[89]
هـــــــغه چاته چي طاعت مرغوب محبوب شي
داهــــــــمه ده واړه عشق ، وکـــــــړه انصاف
دزاهـــــــدوکفاف قـــــــوت ولایموت دي
پـــــــه زیادت یې حکــــــــم کېږي داسراف
سرګـــــــردان اهـــــل دنیادي په طلب کښې
مـــــــوړبه نه شي مګر خــــــاک شوشکم ناف
خـــــــــدای دي صبرقناعت زمـــــاروزي کړي
(مــــــــلاامیره) لــــــه خپل نفسه کـړه خلاف

***

که صــــــــادق یې له ګناه کـــــــړه ځان حنیف
په تــــــقواوعبادت کــــــــــړه نفس ضعیف
دنیکانــــــــومحبت دځـــــــــان عادت کړه
خــــــــدای دي نه کاندي ګـــــمراه دجاحریف
دجاهـــــــــلوله صحبته بـــــعید ګــــــرزه
په صحبت بــــــــه دنیکانــــــــــوشي لطیف

[89] ښايي چاپ وي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

عشق بازي له میانه واخـــــــــــــله که دانایې
په خپل ځــــــان کـــــــړه جامـه دعشق لفیف
پـــــه ویل دمحققانــــــــوفـــــهم وکړه
هـــــــرګفتن یې تـــــرمـــرجان و در ظریف
هـــــــــرکامل له خپله ســـــوزه تصنیف کړی
ناقابل ده (مـــــــلاامیر) کـــــوي تصنیف

***

ماچي وخـــــــــوړل دیــــــاردلاس تریاق
راځخه ورک شــــــــــووخت دصبح وداشراق
ستاله حبه ماسیوا شـــوه فــــــــراموشه
بیا پـــــــه یاددیارشیرین دهـــــــان بــزاق[90]
سرګردان و پای دوان شوم په عالــــــم کښي
دعشـــــــق آس مي ځابک ولید تـــــــربراق
چي وصـــــــال مي ددلبرپه کـــــوځه وشو
داخـــــــلاص پــــــرمیدان پاته شومه طاق
له هـــــــــغه پس خـــوشحالي شوله راپیښه
بیامي ولیدځان جــــــــهان شومـــه آفــاق[91]
په ظاهـــــرصورت مشغول یم له عـــــــالمه
ذمیمه شــــــوله بدل پــــــه نیک اخلاق
(مـــــــلاامیر) ده مــــــدرس دعشق په علم
دهـــــــربیت ثواب دي[92] ډ یــرشي تــرعتاق[93]

***

ســــــــتادوصل دګلشن زمــــــااشتیاق

---

[90] بزاق: دخولې ناړو ته وایي. کله کله دخولې په معنا هم کارېږي.
[91] په اصل کې ورته کښلي دي: برهوش آمدم
[92] دي = دي یې
[93] عتاق: دمینځو او مریانو آزادول

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه به وایـــــــم دهجران دلـــــوی فـــراق
زه تـــــرسرو تـــــرمــــال وخپل جـانان ته
خدای دي نه کاندي زمــــا قــــــول په نفاق
په ژړا ســــــره زمــــــابــوتي کاني ژاړي
خـــــلاف نه ده دمعشوق عـــــاشق مشتاق
بدعمل زمــــــاحجاب دیارله مـــــــخ شو
ورکـــــېده دي دحـــــجاب پـه نیک اوراق
د تـــــــوحید پـه دریاب غرق شه حجاب نشته
نبـــــــه وصال بـــــه دي روزي کاندي رزاق
د قسمت بـــــرخي وهــــــرچاتـــــه رسېږي
منتظرور تـــــــــه ولاړدي تـــــــول عشـــاق
دوه جـــــــهان چي له تاهېرشـــوه (ملاامیره)
څه په کاردئ خـــــــراسان ملک دعــــــراق

***

بي جذب الهي به څوک پیدا کـــړي دزړه چاک
هـغه به مجذوب کېږي چي یې رب که سینه پاک
عــــــامل د شریعت شه ته خضوع وانقیاد کړه
تمثیل دامـــــرکاندئ زیاتي نه لرئ هیڅ واک
که فــــــضل درب وشي تابه کـــي[94] شاه شاهان
رتبه دعشق به درشي تابه کي[95] خس وخــاشاک
هغه (مي) بختورده چي دی تېرترنام وننگ شي
مـحکمه شریعت وي پخپل دین کښې وي چالاک
دعشق مثال غـــــمی ده دوه جهانه قیمت نه دئ
فــــــرض (یې) پتېده دي چي له تانه شي بیباک

[94] کي = کړي
[95] کي = کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره هرزارع چې تخم خړنه که په مځکه
حرام باندې خرمن دئ هم ثمروهم خوراک
حال د الیاووګذشته وو په داشان و
په درون کښې جوش خروش ودهیچانه وادراک
خامان هغه کسان دي چې ظاهرجوش وخروش وي
نه وي دی تېرشوی ترنهه سره افلاک
روح دده محبوس وي په ناسوت په ملکوت کښې
ذیقه یې سینه وي غریب ګرزي ګرېوان چاک
خپل نفس ورته وایي ترتانشته(هیڅ) ذاکربل
که دی په داغلط شوتلخ یې کئ شیرین باغ ناک
بسکه (ملا امیره)څه ویل دي ترخوله خېژي
فقیران دزماني دي مبتلا څه ورته شاک

***

من وعن د کتاب ورک د هغه چاشي
چې دعشق دودونې[96] برشي ترداووه سماک
درې ذکره په حدیث کښې بیان شوي که خبریې
یومي لساني دویم قلبي دریم روحي ثناک
لساني مي لقلقه ده قلبي ذکروسوسه ده
روحي مشاهده ده درسول په قول پاک
فرحت دروحي ډېردئ که پرورغی سالک
پر(ملا امیر) چې راغی همېشه ده فرحناک

***

هرمرید دي خپل شیخ بولي پیرکامل
تابه کاندي ومقصود ته پیرواصل
سست یقین که مریدي دواصل وکه

---

[96] دودونې = دودونه ئې (لوګي ئې)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی بــــــه پاتــــــه معرا[97] شــــي بې حــاصل
اول شـــــــــرط دمــــریدۍ مي خپل یقین ده
که شرط ترک شي مشــــــروط پاته شي عاطل
پــــــرناقص که کامل یقین خــــــوک وکه
ســــــــتادپاره بــــــه ناقص پیرشي کامل
هـــــرمــریددي وخپل شیخ ته تسلیم کاندي
پــــــه دغــــــه تسلیم بــه شي بالغ عاقل
جــــــماعت وردوظیفه پــــــرځان لازم کــړه
تقواخـــــــوی کـــــــړه دګناه نه شي عــامل
دسلــــــوک بیان مي کـــــړی پــه پښتودئ
(ملاامیره) فـــــــرق کـــــــوه دحــق باطل

***

راښکاره شـــــــوداشـــــــنای حسن جمیل
محسنات ددنیاشـــــــوه خـــــــواروذلیل
ښایستي ددواړوکــــــونـــــوسرکوزي که
چي یې ولــــــیدزمـــــــادیارحسن اصیل
پـــــه کامـــــل صفت موصوف زمــادلبرده
څـــــــــوک به نه وکي[98] سیــالي کثیرقلیل
ترچشــــــمانومي خـــــــوناب ستاله فراقه
نه پــــــــوهېږم چي قصیرشي که طـــــویل
پــــــــه طلب دخپل جــــانان یــم سرګردانه
پرې بې نه ږدم که غــــــرق شم پــــــه رودنیل
سرومـــــــال زمـــــافـدیه ترخپل جانان ده
(ملاامیره) صـــــــادق شه مـــه کــړه تعطیل

---

[97] معرا: لوڅ لپړ
[98] وکي = وکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاووصل ته حيران ده زمادل
شين توتي د ګلستان ده زمادل
له فلکه سنګ رېزي رابانديي اوري
سرګردانه پرزمين هم پراسمان ده زمادل[99]
خوب خنداراځخه ورک ديارپه مينه
خودبه ژاړي په طلب دخپل جانان ده زمادل
پر عاشق دمعشوق کله دلسوزي شي
دلسوزۍ مهربانۍ ته نګران ده زمادل
غم دعشق راځخه هېرکړه نورغمونه
ستاله غمه سرګردان هم نالان ده زما دل
دظاهردښمن که زرتوري په لاس وي
هيڅ باک نشته په عذاب له نفس شيطان ده زمادل
بندي کړی دي دهجرپه زندان يم
متنفرله اختلاطه دانسان ده زمادل
ځان ملبوس دبې ننګيه په لباس کړه
(ملاامیره) له جهان ځخه ترسان ده زمادل

❋❋❋

دساقي له برکته ملک ګلزاروينم
پرګلانو دبلبلو چونهاروينم
زه بلبل ستادګلشن يم بل ګلشن څه کوم
خزان نشته ستاګلشن همېش بهاروينم
هرګلشن لره خزان شته له فلکه
په امان زه ستاګلشن له هراضراروينم
عاشقان مي بلبلان ديارد باغ دي
ساکنان (مي) عاشقان زاغان فراروينم

[99] تر دې نيم بيتي وروسته دوهم نيم بيتي ځلورځپې زيات دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نــــــوشته مي پـــــرمحفوظ دفتردعشق ده
تسلسل دعــــــاشـــــقانـوواړپه واروينم
مــــومنانومـــــومني پـــه عشق پيدا کړه
پــــــه عقبايي لـــــــويه ګتېه ددیداروينم
له ديـــــــدارڅخه مـــحروم ټول کافران دي
عـــــشق يې نشته دوی مــقهوره دقهاروينم
بـــــــه شيرين بيان دعــشق ده (ملاامیره)
راشـــه وخت کـــــــوتاه دئ اوس تلواروينم

***

خـــــدای راکــــــړی پاکيزه دين داسلام
دغــــــه رحــــــم درحمان ده لـــوی انعام
جــــــــماعت مي طـــــريقه دپاک رسول ده
خبردارشـــــــه لـــــمونځ ونه کـړې بې امام
تارکان دجـــــــــماعت بـــــه شــــرمنده وي
پـــــــه عقبابــــــه مختورن وي هـــم بدنام
تل درود واســــــــــتغفاروايـــــــه په ژبه
شفاعت بـــــــه دي روزي شي دنبي خيرالانام
تـــــوکل تـــــــقوا همېش پرځان لازم کـــړه
دښمن بند کـــــــــړه دخضوع پـــه محکم دام
بيامنقاددخپل پادشــــــاه شـــــه که دانايي
محکومي تــــــه همېشه کـــــــــړه دحکام
(ملاامير) غريب دوعاګــــــوی دهــــرمومن ده
خصوصاً دخپل پادشـــاه هـــــــــرصبح وشام

***

ديارديدلـــــــــره ورځـــــــم بې پـــروبال يم
له ديدنه يې شـــــــرمېږم بې جـــــــــمال يم

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه غلام یم بېکاره دیارپه کارکښي
کم همته بد هنره بد خصال یم
بندګي دي قبلوم پردوه چشمانو
یاره ته مي کړه قبول زه دېرملال یم
رقیبانو سرګردان کړم په عالم کښي
ستادربارله دره درځم بند په جنجال یم
درقیب له همراهۍ مي سل توبې دي
نادیده یارمین کړی پرشین خال یم
کیمیاګر(دي) دکیمیا په طلب ګرزي
دیاروصل زما کیمیا په قیل وقال یم
عاشقان کیمیاګران طلب دیارکړي
که غافل شوم له طلبه بدفعال یم
دتغیرتبدیل لارنشته زما ویارته
په طلب یې دوصلت ودوصال یم
حیرانېږمه وځان(ته) وجهان ته
ولي ورک ځان وجهان شوبې کمال یم
زه منکرله بندګۍ دنفس شیطان یمه
(ملاامیرمحمد)بنده دذوالجلال یم

***

په ظاهرغریب ملاباطن ملنګ یم
په اسم ذات سره خوشبویه ترلونګ یم
لوی اقلیم دمومن زړه ده بې پایانه
وربې[100] نه کړم له غمازسره په جنګ یم
که لښکردښمن دېرده هیڅ باک نشته
پنځه غشي مي په لاس ناست پرپلنګ یم

[100] وربې = وربه یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه غشي مي پنځه فـــــــــرض لمونځونه
که ماتېنګ کـــــــړه زه ولاړدیارپـــرننګ یم
دیارننګ مي جـــــــــماعت دپاک رسول ده
مومنان بـــې[101] تېنګــــــــوو زه ناصح لنګ یم
پاک مسجدمي ده پالنګ مـوړباندي ناست یو
پرې بې نه ږدم که هـــرڅوپه صورت ثورنګ یم
که وصــــــلت له یاره غــــواړې لاردغــه ده
که مي تېنګه کـــــــړه دالارباد شاه اورنګ یم
افضل کړی خدای زمـــــــوږدین ترکل ادیانو
که عامــل دشریعت شــــــوم زه خوشرنګ یم
ستادعشق له زخـــــمه سورلکه ســـورګل یم
عاشقان دي واړه ســــــره ، نه چي زه رنګ یم
دوصــــــال طلب لازم پــــرمــــــاغریب ده
دهجران په اوردي سوی خــــــــوارپتنګ یم
هـــــــمراهي دبې دینانـــــوپه کارنــه ده
بــــــهترداچي له بې دینوڅخه پـــرڅنګ یم
که رویت مي پـــه نصیب ستاله جـــمال شي
ځوړند ســــــــربه همېشه لکــه متنګ[102] یــم
دسراج الملت والدین بنــــــه دبدبـــــــه ده
(ملاامیر) دده دوعــــــاګـــوی نه دپرنګ یم

***

کباب کــــــــړی دئ زمــــازړه اوردهجران
دغــــــه اورهــــــجران دیارغواړم تاوان
په عــــــوض کښي وصال غـــواړمه جانانه

---

[101] بې = به يې
[102] متنګ : کمندته وايي (ظفراللغات) اوکمند دلومي په معنا دلته له بیت سره سرلګوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که وصـــــال مـــــعاوضه شي نشته زيان
معشوقه له عـــــاشقانو حجاب نـــه شي
دا ادب ده د عـــــاشق معشوق تـــــرمیان
که عاشق لـــــره ســـل روح د ځان پیدا شي
همګي به کي[103] فـــــــد یه تـــــرخپل جانان
پـــــه دنیا کښي یې بل حب و مقصود نه وي
کل مقصـــــــود یې وي دلـــبر، ژاړي حیران
هغه څوک چي پـــــه نظر د معشوق نیک شي
بیا یې ســـــــپور کاندي د عشق پرآس دوان
د دنـــــیانـــام ننګ واړه ځني هېر شي
پروانه کـــــړي د دنیا په ســـــود وزیان
کل هـــمت یې وي مصروف د یار په حب کښي
بل حب نه کـــــړي صادقان دي عــــاشقان
پـــــه بیان د عشق شیرین مي روح و جان شو
(ملا امیره) دریاشـــــه پـــــرسپین میدان

***

ستاله غــــــمه راتــــه اوردئ کل زمین
بې مثال ده زمــــادلبرمـــخ یې رنګین
محبت زمـــــاو ســــــیله ده ووصال ته
رقیبانـــــوراته کــــــــړی دئ کمین
بل اسباب د عــــاشق نشته بې له عــــشقه
د عشق اوربـــه وســــــوځي رقیب لعین
بې تکلیفه هیڅ قـــــاصد مقصود نه مومي
سرګـــــردان دي قاصدان په زړه غمګین
اومي غـــوښي چي په دېګ کښي جوش ونه که

103 کي = کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وبې نه خــــــوري که غني وي که مسکین
چي پخته د عشق پـــه اورکښي عاشق نه شي
حــساب نـــــه ده پـــــه رتبه د کاملین
د خامــــــانو خامکاري ســــوزو ګدازده
تل بـــــه ژاړي دی بــــعید وي له تمکین
په بیان د (ملا امیر) هـــــغه پــــــوهېږي
چي ســـالک وي پخته کارزړه یې وي سپین

***

پـــــه تناب د زلـــفو بند یــــم د جانان
نـــه خلاصېږم که ښند مـــه د وه جـــهان
هیڅ مي وېره لـــــه رقیبه غـــــمازنه شي
پـــــرځـــــان وینمه پیره د تــــورزلفان
شش طـــــرفه فیوضات د جـــانان اوري
خــــالي نه ده هیڅ آفــــاق زمین اسمان
عـــاشقان همېش په غم کښي خوشحالي که
وصال غـــواړي پروا ، نه کــړي په هجران
که نن ګــــوري تورو سپین دیار په خط کي
ته عامــــل شه همېشه ګــــرزه ترسان
نـــه حسب نــــه به نسب د چا په کارشي
چي حــاضرشي د محشرپه لـــوی میدان
خوشـــحالي د نیک عــــمل ده و نیکانو
بد عــــمل بـــــه غمګیني شي د عصیان
که رضا د جـــانان غــــواړي رضا پرېږده
که جانان له تارضا شو خه په کارحورو غلمــان[104]
د رضـــادي طلبګارزه خـــــواربنده یم

---

[104] دانیم بیتی ترنورو خلورخپې اوږد دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ملاامیر) ده ګناهګار غواړي غفران

***

چي خالق تخلیق وکئ[105] زما دژوندون
بیاعاشق یې پرځان کړم راغی بېلتون
په خپل عشق سره طالب زه دوصال شوم
شب وروزیم سرګردان په جګرخون
نه پوهېږم زما په باب قلم څه کښلي
چي یوغم وي نوشته که په زرګون
که مي ورکه خوب خنداشوه ستاله حبه
په کارنه دي ددنیاډېرنعمتون
نورغمونه راځخه هېردیارغموکړه
یارنیولی دئ له مخ سل حجابون
محرمات شبهناک شوه سل حجابه
له مذکوره تقوا کاندي صالحون
په نصیب دعاشقانوعجزونیازده
دیارحب دعاشقانوده ژوندون
تل مشغول دیارپه وصل صادقان دي
سمندرغوندي ساکن اوریې مسکون
تمام صورت مي ستادعشق په اورکباب شو
(ملااميره) تاله اوردعشق صابون

***

معشوقان دعاشقانوقاتلان
بې تقصیره ځني یوسي دل وجان
په عالم کښي سرګردان ګرزي ګریان وي
بیایې قوت وي دزړه وینه دخپل ځان

---

105 وکئ=وکړئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځني ورک صبرو سکـــــــون دیار پـــــه مینه
همېشه یې اوښـــــــکي ځي تـــر دوه چشمان
بې غمي شي پــــــرحـــــــرامه په دنیاکښې
د فـــــــراق اوښکو ترځـــــــان وګـــــرېوان
دوه جـــــــهانه ځني هېرشي بې دلـــــــبره
سرو مـــــــال کــــــړي صدقه ترخپل جانان
پـــــه کـــــــوڅه دیارولاړېږي نام وننګ وي
مـــــــرتبه یې وي بلنده تـــــــــراســـمان
پـــــه اول کښې محبت بیاګـــــــــمنامي ده
(ملاامیره) ګــــــمنام شـــــــه که یې پوهان

***

له هـــــــجرانه همېش ژاړم پـــــــه نارو
د یار دید پر مـــــــاشیرین ،تـــــرقند مسرو
درقیب پـــــــه محبوسۍ بـــــه هیڅ بند نه شم
زه محبوس یـــــــــم دخپل یارپـــــــه زولنو
چې یې تــــــوري زلفي بیا پــــرمخ خپري کړي
عـــــــاشقان سینه ســـــــوزان په اند ښښنو
رقیبان یې راتـــــه کښېنول پـــه خنګ کښې
اوس مي ولي پــــــه تکـــــړو[106] پــه سنګ رېزو
بـــــــــدبختي درقیب داوه لـــــــه اوله
چې یې ذات دده پیدا کـــــــــړلـــــــه اورو
بیا یې وکـــــــړتکبر پــــــــــه سجده کښې
پــه کارنــــــــه شــــــــوعبادت دډېر کلو
رقیبان مي دښــــــــمنان دپاک ایـــمان دي
(ملاامیرمحمده) ځـــــــغله پـــــــه ګامو

---

[106] کټ مټ ولیکل سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

خال دي اینبی دئ پــــــه میان کښي دابرو
نن مجنون غوندي عـــــــذاب کړمه لیلو
ودربارتـــــه دي ملنګ پـــــردوهه ناست یم
ولاړبه نه شـــــم مګرديدراکـــړې خيالو
منتظردي دديـــــدن لکه بلبل يـــــــــم
ځوبه ګـــــــرزمه محرومـــــــه له کتو
یاره جــــــوړه شکوفه پــــــه زمستان کړه
اوکه نه وي جان دمـــــــــاغ مي کړه خوشبو
جـــــــدايي دیارترخــــه وصال شیرین ده
که یــــــــوځله وصـــــال کاندي نن پېرزو
عــــــاشقان دي شهــــــبازان دیارپه مینه
سرګــــــردان دي پرزمین پرلـــــــويو غرو
ربه روی ســــتاددوستانــــــــومي دروړی
عــــــاشقان کـــــــړه منورپــــه انوارو
ستادعـــــــفو مقام پټ له هـــــــره چاده
(ملاامیره)عـــــفو غـــــواړه پــه زارو[107]

***

زمــــــــاپه زړه یاردعـــشق اورولګـــاوو[108]
بیایې روح راخخه یووړغــــــم یې نورولګاوو
خــــــوشحالي دزندګۍ راپوري غـــــم شوه
غم یې دروندده هجران زورپـــرماپورولګاوو
دنفس باغ مي ســـــــتادعشق په اورایره شو

---

[107] په مقطع کي لږ څه تصرف سوی دئ. په اصل کي داسي وه:
ستادعفومقام پټ له هره چاده زمادلبره
ملاامیره عفوغـــواړه په جړاوپه زارو
[108] شاعر (ولګاوو) دخپلي لهجې سره سم کښلی دئ او سنی لیکدود یې (ولګاوه) دئ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

يک بيني يکجهتي بيا پر مـــــــازروولګاوو
مجوف زړګی مي ډک پـــــــــه سل فکرو و
د توحيد په نور شو ډک عجب يې شـــورولګاوو
رقيبان حيران ولاړ زمـــــــاوحــــــــــال ته
د توحيد نــــــــورمي پيره په رقيب اورولګاوو
د معشوق پـــــــه طلب ستړي عـــــاشقان ده
(ملا امير) مي په طلب ســـرپخپل ګورولګاوو

***

راشئ مـــــــــومنانو د خپل رب ثناګويي کوو
محکمه پر خپل دين شوو باد شاه ته دوعاګويي کوو
راغــلي اروسان دي دوی ومورږ ته حيـــران دي[109]
غيرت د دين به وکــــړو مورږ به هم پهلواني کوو
حيات دي زمورږ بادشـاه وي کل اسباب برابروينم
قتل به کفار کړو مـــورږ پر دوی شمشيربازي کوو
پر خلافت د چـــاريار دي محکم زمورږ بادشاه وي
مغلوب دي کافران شي چي پر دوی مورږ غالبي کوو
بدبخته کافـــــــــران دي نا اميده له قرآن دي
فتح به خدای راکــــــړي د قرآن مورږ پيروي کوو
انګرېز که اروسان دي زمـورږ جنګ څخه ترسان دي
مومنان تول شيران دي اوس پر دوی به چابکي کوو
ترســــــــــان مي اروسان دي دلاوره مومنان دي
غــازيان منتظران دي مورږ د دوی ته کارسازي کوو

---

[109] د امير حبيب الله خان په وخت کي افغانستان ته د روسانو د راتګ خبره له تاريخي مدارکو سره سمه نه خېژي. د شاعر مراد به يا په سيمه کي د بلشويکي نفوذ د خپرېدو خطروي او دی به يې د روس د تجاوز په نامه تعبيروي او يا به نو پر د رقد باندي د روسانو پوځي تېري ته اشاره وي. دغه واقعه د غازي امان الله خان د پاچهۍ په اووم کال پېښه سوې ده (۲۷ قوس ۱۳۰۴ ش) او په دې ډول نو تر دغه کاله پوري د شاعر ژوند هم يقيني کېدلای سي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــفارکه هرخوړ یردي د دین عقل یې هېر دئ
بې جنګه بې نـه پرېږدو د خپل دین موږغاوري کوو
قـــــاتلان که مقتولان شو که پاته پرمیدان شو
سود منده مومنان دي (ملاامیره) موعظي کوو

***

تـــــــریوسف ډ ېرښایسته زمـــــــوږپیغمبرو
ستاره ورته عـــاجـــــــزشمس و قـــــــمرو
غلبه د نـــــوریې تېره تــــــــرهـــــــرچاوه
په خــــــــوبانو کښې څرګند لکه زیړلـــمرو
د وحدت له باغـــــــــــه درخته راښکاره شوه
نه یې مـــــــــثل پـــــــــرزمین لکه نښترو
د کــــــمال پـــــــــــه مېوه پره دغه درخته
مــــــــومنانو مي نوش کـــــــړئ ښه ثمرو
شاکــــــــــران د دې مېوې بــــه ســـربلندوي
تورزاغــــــــــان له دې مېوې څخه کــورکرو
مومنان دي خدای غـــافل په دین کښې نه کړي
غــــــــافلان لـــــــه خپله دینه ګاو خـــرو
د طاعـــــــت بار چي باباآدم پــــــــه شـــاکړ
مــــــــومنان بې[110] قبلـــــوي بار د پـــدرو
مـــــــــــومني ده نیکنامي د عــــــــقباګټه
مــــــومنانو تېنګه کـــــــــړه که مي ضررو
د نبي پـــــــــــردین ثابت شـــــــه (ملاامیره)
سپی رقیب ثابته نه شـــــــــولـــــوی خطرو

***

ته آئینه د شــــــــــــرع نســــه[111] وخپل مخ تــــه[112]

---

110 بې = به یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا عیبونه بــه ښکاره شي ته نیکبخته که بدبخته
ښــــــــه طاعت وبندګي د پاک الله کـــــړه
له ریا څخه ځــــــــان ســاته ،نفس بدبخته
ســــــــره اورونه دي پــــــه لاس د دښمنانو
ستا طاعت و ســــــــرومال سوځي یک لخته
ستا په ښهرکښې ښه کــــوته په دولت[113] ډکــه
ښغــــــــم نه شي دښمن ستاده په زړه سخته
که ولاړ پــــــــرخپل کـــــــوته وي ترسهاره
اوس بادشاه یې ګــــویاناست یې پرخپل تخته
د تـــــــقوا تیغ پـــــــه لاس ونیسه محکمه
درایله به کي[114] دښمــن ســــــتا تخت وبخته
سرګــــــــــــردانه له خپل نفسه ډېرعالم ده
(ملاامیره) جــهادي شه مې پرېږده ګرم ویخ ته

***

ددنیاکه جستجـــــــوی پردا جـــــهان کــه[115]
که خدای هېروي آخـــــــــرت لره تاوان که
پــــــــرجـــــــهان باندي ژړا دیارلـــه حبه
داژړادمحبت دخـــــــــــدای دوستان که
چي دعشق په تیغ یې غــــــوڅ دزړګي سرشي
دفراق په اوښکو تـــــــرځــــــان وګرېوان که
دصادق عـــــــــاشق ژړاده پخپل ځان کښې
که مخلــــــوق ته شي ظاهــــردځان نقصان که

111 نسه = نیسه
112 داغزل په اصل کي د(ت) په ردیف کي. ماد(هـ) ردیف ته رانقل کړه.
113 دولت دلته ددنیا په معنا راغلی دئ.
114 کي = کړي
115 که = کا

(c) ketabton.com: The Digital Library

دین دنیا ســـــره ضدین(دي) هیڅ شک نشته
په یوه ځـــــــای اوراوبــــه کله مکان که
دادنیاکه پخپل فکـــــــــرګلستان کــــړي
عاقبت به یې خـــــراب دمــــــرګ خزان که
منزه دئ عشق دنفس له خـــــــــوی خصلته
دامشکل ده چي دیده څـــــوک بې چشمان که
جاهــــــلانــــوپه دنیادین بدل کـــــړي
ددنیاهــــــــېربده نـــــــه که دین نسیان که
که دانایې پــــــــــرخپل سرنیسه لاســــونه
وجاهــــــل ته نصیحت ډېرعــــــــالمان که
ناصحـــــــان که نصیحت ددین بیان کـــــړي
(ملاامیر) بـــــــــــه یې قبول پردل وجان که

***

محبت دخــــــــــدای دوستان بې خدای نه که
په یوه زړه کښې بــــــه دوه محبت ځای نه که
په ظاهــــــــــــروي له عــــــــالم باطن له حقه
مشاهـــــــــده یې له خـــــــدایه بل رای نه که
چي توانګـــــــــرد قناعت په خـــــــــزانه شي
هیڅ ګــــــذربه دغنیانوپه ســـــــــرای نه که
احتیاجي بې خـــــــــپله ربه دبل نــــــــه که
روح وجـــــــــان به بې له خدایه فدای نه که
عــــــــاشقان دي طالبان دیاردوصـــــــل
که واصل شي ومعشوق تـــــــه وای وای نه که
په کـــــــوڅه کښې دمعشوق حیران ولاړوي
خوښ خـــــرم وي په حیرت کښې هم تلای نه که
حال وقــــــــــال دي موافق شه (ملاامیره)

(c) ketabton.com: The Digital Library

سالکان دي خـــدای خودبین خودنمای نه که

***

جـــــــام دمی پیاپی نوش کړه ما په ذوقونه
زړه مي سوری لکه نی پـــــــه نغمواوازونه
یارزمــــــــابي وفا پــــــه جفادئ عــالمه
نقصان کل زمـــــاخپل دګــــــناه دریابونه
یارمي ګل زه بلبل پـــــــه ژړاپسې مـــــرمه
دبلبل سینه تل تــــــــرختلي خـــــــــارونه
دلبري دلـــــــجويي رهبري دي غــــــواړمه
که ماخلاص په اخلاص کـــــړې دغم له بارونه
مـــــاغریب کـــــــړه بعیدله شیطانه شدید
بدلـــــــوي سودايي پـــــــه دنیاجنتونه
مامرید کـــــــــړه قـــــریب دګلشن عندلیب
ستاحبیب ســــــــتامجیب پرښندم سرمالونه
ښه جلال ښه جـــــــمال شین دي خال ده صنمه
پــــــه ظهوردي خـــــــــراب دکفارو ملکونه
ستانظرشــــــــــوخنجرپـــــه مجروح مي ځګر
سپین دي غـــــابښ وانوارپه روښان اسمانونه
ستاصـــــــــــدیق ستارفیق ترهــــــــمه وشفیق
یارغــــــــاردســــــــرداردهجرت په مزلونه
پتولـــــــو خـــــوبان افضلین مي جانـــان[116]
بهــــــتري مهـــــــتري پـــــه آیات حدیثونه
ستاابلــــــــــق ترفــــــــرق وتیرشوی مطلق
نازبردار ، رازکـــــــــــــدارترجمله حجابونه

---

[116] دانیم بیتی په لږتصرف رانقل سوی دئ. په اصل کي داسي و :
پتولوخوبان پرماګران افضلین مي جانان

(c) ketabton.com: The Digital Library

دابیان شـــــــوعیان د(امیر) پـــــه زبان
خـــــــوش لسان درفشان دجـانان صفتونه

***

دعشق اورمي پــــــرزړګي وکــــړه پوښتنه
زمــــــا پرحال په چابکي وکــــــړه پوښتنه
شپږداغـــــــونه عشق راکــړي پرسینه دي
دازخــــــمونه دمـــــــرګي وکړه پوښتنه
ورنځـــــــورتــــه که دوادديدن ورکــړې
زمــــــادواده پرهېزي وکــــــــړه پوښتنه
بیکاره غـــــــلام دیاریــــــــــم ورته ژاړم
نن دغـــــــلام پربېکاري وکـــــــړه پوښتنه
هیڅ حاجت زمــــــــــا په کاروخدمت نشته
زماژړایارخــــــوښوي وکـــــــړه پوښتنه
درقیب دلاسه ډېرپــــــــه زړه غـــــمجن یم
نن زمـــــــا پرغمګیني وکـــــــړه پوښتنه
عشق جـــــــهازشوګډ يې کړم په محبت کښي
ته مـــــــهربان شه پرغرقي وکـــــړه پوښتنه
(ملاامیر) پــــــه سپینه ږیره تل ژړاکـــــړي
راشه زمــــــا پرغریبي وکـــــــړه پوښتنه

***

الماسي خنجرپـــــــــه لاس زمـــــــادلبرده
عـــــــاشقان پـــــه قتلـوي دایي هنرده
چي په برخه يې خـــــــــواري دسوزګدازشي
خــــــودبه ژاړي چي زخمي يې دزړه ســـرده
هـــــــغه څوک چي وي ببغم دیارله فکــره
ســـــــړی نه ده پــــــه مثال دګاوخــــرده

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محبت پـــــه اوریې ســــــوی پـــه کلونو
چې وصــــــــال را بانــدې راغی نن اختر ده
غــــــلامي مي په اخـــــلاص د کامل وکړه
اوس ماذون شوم د کامـــــــــل هسې نظر ده
و خـــــادم ته د مــــــخدوم فیض رسېږي
هیڅ شک نشته د رســــــــول د خولې خبر ده
عـــــاشقان (یې) و دیدن ته هـــــوسېږي
ځني پاتـــــــــه نام وننګ وســـــیم وزر ده
صادقان د یار پـــــــه مینه هـــــغه څوک دي
چې پـــــــه لاس (یې) همېشه د عشق دفتر ده
عــــامــــــلان د شریعت مي فایضین دي
پاک الله ځني راضي هــــــــــــم پیغمبر ده
عـــــاشقان ترسرو مـــــــال و یار ته تېر دي
چې لیدلی یې جانـــــــان پـــه خپل بصر ده
د یار میني تورکـــــــودی کړم په جهان کښې
خاکساري مي جــــــــوړه کړې پرخپل سر ده
ګـــــمنامي لــــــــویه رتبه ده (ملا امیــره)[117]
اختلاط د زمــــــــاني د پرشــــــــور وشر ده

***

که وصال د اشنای غـــــــــواړې روځ د غه ده
بیا څه نه شي د مـــــــــــــرګي سخته ناره ده
نن دې وارده چې راکب پـــــــرخپل مرکب یې
له مـــــــــــــرکبه که شیوه شوې توره شپه ده
په تیاره کښې څـــــوک رسېږي و مقصود ته ؟
لـــــــوی مثال د ئ نیکي و اخله لار ښکاره ده

[117] اصل: ګمنامي لویه رتبه ده ملا امیره فقیره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــــمبختان مي غــــــــافلان دیارله ذکره
لــــــــــغزیده وي وخپل نفس تـه مسخره ده
پـــــــــرهـــــــــمت دزاهــــــدانوآفرین شه
نفس شیطان يې پـــــــه عـــذاب نبه تماشه ده
پیروي دپاک قـــــــرآن مــــــو په نصیب کړې
چي همېش زموږپه خــــــــــوله وردوظیفه ده
په نصیب مــــــــــو شفاعت دپاک رسول کړې
پاک سبحان بي کي[118] خـــوشحال کـړې وعده ده
له دي خپلي بـــــــــدبختۍ څخه په عذاب یم
ګیله نشته پرهــــــــــرچـــــــامي توره شپه ده
هـــــــــرعــــــاشق شیرین ګفتن شیرین زبانه
(ملاامیر) مي دریاشي ډکـــې[119] ســــــــینه ده

❋❋❋

هغه څوک چي صادقـــــــــان وي ستاپه مینه
محبت بـــې[120] هـــــمېشه پـــــــرخپل یاروینه
اول حـــــــــال دسالک دادئ اې درویـــــشه
چي پـــــــــــه حب کي دخپل شیخ به فناه شینه
حقیقت دحب يې هلته ظـــــاهــــــــــــــرېږي
چي دپاک رســـــــــول په شـــــرعه عمل وینه
دویم حـــــــــــال دصادق داده په محبت کښي
چي دپاک نبي پـــــــــه حب کښي فـــــناوینه
دریم حـــــــــال فنافی الله بـــــــولي طالبه
بې له یاره مــــــــاســــــــــواکل ترک وهینه

118 بي کي = به يې کړې
119 ډکې = ډکه يې
120 بې = به يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه عشق نه دئ بل خــــــه دئ دروغ وايي
چي خالي به له دي دروحبو خـــــــوک وينه
هــــــرچي لارد شــريعت يې وي پرې ايښي
رهــــــبردده شيطان اورتـــې[121] ښکـــوينه
که باوردي پـــــه آيات و حـــديث کېږي
ملحدي پـــــه طــــريقت کښي ډېره وينه
هـــــغه خوک چي مستقيم پـرشريعت شوه
پـــــه سپين مــــخ به آخرت لـره ورځينه
خـــــدايه عشق مي برابرپرشـــريعت کړې
چي مـــــقام د مـــوحدۍ مي روزي شينه
(ملاامير) غـــــريب صادق کړې ستا په مينه
امان راکــــــــړې په توحيد کښي له لعينه

***

ستا د هجران په اوروسـوی ارامي غواړمـه[122]
زړه مي زخمي د استاله لاســه دوايي غواړمه
دوامي وصل د جانـــــان ګنج نوري غواړمه
زه خوارمسکين يـم بي تسکين زه دلجويي غواړمه
ستا د محبت پــه درياب غرق صدف دري غواړمه
زه غواص تېر(يم) تـرخپل سر اجرت قوي غواړمه
له دواړو کــــــونويم بېغم روښندلي غواړمه
له پخته ګانـو مي حساب کړې ګمنامي غواړمه
سيروسلــوک راباندي تېرشو مقبولي غواړمه
نفس وشيطان مي دښمنان ستا مــهرباني غواړمه
زمــــامشرب د نقشبند پيرمجددي غواړمه

121 اورتې = اورته يې
122 دي غزل ته پرسرکښلي دي: مناجات فقير ملا امير محمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاچندبه سـوزیمه نورمحمدي غوارمه
درعشق تـوسوختیم دروصلت رهنمایي غوارمه
عـمرم عبث گذشت درطاعت عمرثاني غوارمه
پیرمي اولاددعـمریارپیرقریشي غوارمه
(ملاامیر)خواریږ دامنګیرزيږ[123] غـلامي غوارمه

***

په خـوبانـوکښي کلانه راشه راشه
زمـادزړه محبه ګـرانه راشه راشه
پیروي دي قبلـوم پـردووچشمانو
ته یې نورزمـادچشمانه راشه راشه
زمادپیرنـوربه رهبرشي ستا ترنوره
ستانوربه شي رهبره تـرسبحانه راشـه[124]
(دا)ستانـورده وسیله زمـاووصال ته
تـه همېش پـرخپل رب ګرانه راشه
مـحبت دیارافضل تـردوه جـهانه
ته یې زمـادزړه ارمـانه راشه راشه
په کامل صفت موصوف تـرکل عالم یې
باطن نـورظاهـرانسانه راشه راشه
ستاامت هـمېشه فـخرپه تاکاندي
تـه سـرداریږ دنبیانه راشه راشه
ډېردي قـدرهـم حرمت پرخپل خالق ده
کامـل میره دخـوبانه راشه راشه
کمینه امتي سـتایم پاک رسـوله
زه (امیرمحمد) سـتادغلامانه راشه راشه

---

[123] زيږ = زه يې

[124] دغه بیت دريږ خپې زیات دئ. (هوتک)

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

عشق سـرسري نه ده چي له سره دي بدرشي
محبت عـارضي نه ده چي له زړه څخه بدرشي
بيان دعشق كـومه وسالک ته يې ښيمه
مشتق لـه عشقيه دئ چي پيچان[125] پربل شجرشي
عشقيه مي هـغه شی ده چي غالب شي پرګیاه
ذات دګیاه ورک شي عشقيه مي پـراظهرشي
مثال دمومن داده که انصاف لـري منصفه
که عشق باندي غالب شي ترګیاه (يې) حال بترشي
عشق ده په دوه قسمه ته يې زده کړه اې سالکه
يومي رحـماني بل شيطاني که دي باورشي
شيطاني هغه تـه وايي چي نقصان دشريعت وي
ناري تجلې ويني پـه غلط مي ګاوو خرشي
رحماني هـغه ته وايي چي پرشرع مستقيم وي
شـوارق به دانوارفيوضات باندي مطرشي
تميزددې دووګـران دئ دخطرځای يې دغه ده
سالـم به ترتېرېږي هغه څوک چي بختورشي
زه (ملاامير) فقيريم په بيتو کـړم بيانونه
محناج زه دوعـايم که پرمادخدای نظرشي

***

بدبخته زمانه شـوه له طاعته غافلان دي
ودين ته يې شاکـړې په دنياپسي روان دي
بيدارشئ مومنانـولوی سفرلرئ په مخه
نکيرمنکربه درشي سـوال جواب يې په ايمان دي
کامل که دي ايـمان وهيڅ دي وېره خطرنشته

125 عشق پیچان یورازګیاه ده، چي پرنوروګلانوراتاوېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راووزه ونیکۍ تــه بدعمل دي دځان زيان دي
فهم وکه (اې) مـــــــومنه عاقبت دادنيا پاته
محصل دهـــرچا مرګ دئ ځني پاته يتيمان دي
سپين زړه دي توربږي ګناهـــــونه دي ډېربږي
صيقل (يې) اسم ذات ده شــريعت که پرراوړاندي
پنځه روځي ژوندون دئ عـــــاقبت به روانېږو
ژاړه (ملاامیره) نــفس شيطان دي دښمنان دي

***

يوه درخته يې نهال کـــــړه په قدرت کښـــي[126]
ځلورښاخ (يې) ورپيدا کـــــړه په زينت کښي
هر(يو) ښاخ له ګوناګـــــون مېوې څخه پرده
زاغـــان ځني محروم بلبلان ګډ په وصلت کښي
بلبلان چي همېشه پـــــرګل مين ملامت نه دي
معطريې دل وجـــــــــان په حقيقت کښي
چي بلبل غــــــــوندي صادق په مينه نه شي
دامشکل ده چي به ګـــــډ شي په جنت کښي
ســـــــاکنان دهغي درختي هـــغه ځوک دي
چي ترسروترمــــــال تېرشي په محبت کښي
مــــــــــــثال ددرختي ذات دپاک حبيب ده
چاياران يې ځلـــــــــورښاخه په قربت کښي
بلبلان مي عــــــــاشقان دخداى دوستان دي
رب ورکړي خـــــــــوشحالي په آخرت کښي
زاغان مي کافـــــــــــــران منکرالحق دي
محرومي شــــــــوله ورپېښه په خلقت کښي
پـــــه اول کښي مي ابيات مـــــغلق ويلي

[126] داغزل په اصل کي د(ښ) په رديف کي وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په آخریې معنی ګـــــوره په وضحت[127] کښـــي
ربه ســــرومال قــــربان زمـــاترنبي کړې
(ملاامیر)غریب غــــلام تل په خدمت کښې
عـــــاشقان دیارجـــــفاپروفـــابولي
(ملاامیر) فقیرمغموم ده پــــه هجرت کښې

***

دخپل اشـــــــنای دیدن له تلمه په تلوار...
زه خبرنـــــه وم چي پـــه مخه رقیبان راځي
دیاردغم ګـــــردوغبارزمـــــاپرځان راځي
دیارله عشقه مي خـــوناب نن ترچشمان راځي
(را) میسربه وصـــــال نه شي بې ژړاعالمه
دفـــــراق اوښکي مي بهېږي پرګرېوان راځي
دادنیاکه هــــمګي ګل وګلـــــزارشي
عـــــاقبت به شي فنادمـــرګ خزان راځي
څه دغم ژوندون یې زمــــــاپه قسمت راکړ
بې له یاره دعشق دودمي تـــــردهان راځي
زماپه اوښکـــــــوهیڅ اثرپرجانان نه شي
زمــــــاپرحـــال نن په ژړازمین اسمان راځي
سرګـــــردان وپایدوان پــــــردادنیایمه
ترک به نه کړم ستاطلب که هـــرڅوزیان راځي
دجنت تـــــرګلـــــو زیاتې تـــماشه ده
چي مستغرق شـــم دیارفیض لکه باران راځي
که وفانه کــــړې نن دژوندرمـــــق باقي ده
اوکه نه وي (ملاامیر) غـــــریب ګریان راځي

***

[127] وضحت = وضاحت ، څرګندتیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاجـــــــفاده همېشه مـــــــــاژړوي
رقیبان پـــــــه نصیحت مـــــــاخندوي
زه حیران یـــــــم چي ژړاکـــــــړم که خنداکړم
نه پـــــوهېږم چي یارزمـــــــا څه خوښوي
دجـــــــرس له حـــــــاله حال زمامعلوم شو
تـــــــرخنداز مـــــــاژړا یـــــــارقبلوي
دادنیادژړاځـــــــای چي ببغـــــــم نه شي
ستاژړالـــــــــره اجـــــــرت یاردرکـــوي
داجـــــــرت حساب مي خپلـــه زندګي ده
عـــــــاقبت دصـــــــورت حجاب پاره کوي
دمحشرپـــــــه روځ بـــه نیک وبدښکاره شي
دانایـــــــان مي نیک پـــــــه بدنه بدلوي
آئینه دزړه صفاکـــــــړه له هـــــــــرزنګه
(ملاامیره) خدای رحـــــــمان ده رحم کوي

***

عـــــــاشقان دي بیماران پـــــه زړه زخمي
ددیدن زکات غـــــــــواړي پــــه مسکیني
هیڅ حـــــــاجت یې ددنیا په چـــــــاره نه وي
نه پـــــــــه کاریې وي جنت غـــــلمان حوري
دخپل یاردیدن یې خـــــــوښ تردوه جهان وي
قاسم کـــــــــړی ښـــــــــه قسمت دئ ازلي
دتوحیددباغ مي هـــــــــرعـــــــاشق بلبل ده
ودې باغ تــــــه بل مــــــــرغــــه لارنه لري
دګلانـــــــــوسیل بې بـــــــــــهاره نشته
ددیداررروځ لـــــــــــوی بـــــــهارده کاملي
په نصیب دي ښه دیداربه لــــــــــوی بهارشه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ملاامیره) جنت پرېږده د دیـــا رشـــه محبتي[128]

❋❋❋❋

❋❋

❋

❋

❋

❋

[128] تردې غزلي وروسته دنسخې په پای کې د (زمامقصود) رکاب راغلی دئ خونسخه پرهمدې ځای نیمګړې ده اوزه نه پوهېږم چې څوپاڼې به یې لوېدلې وي (م. هوتک) .

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library